

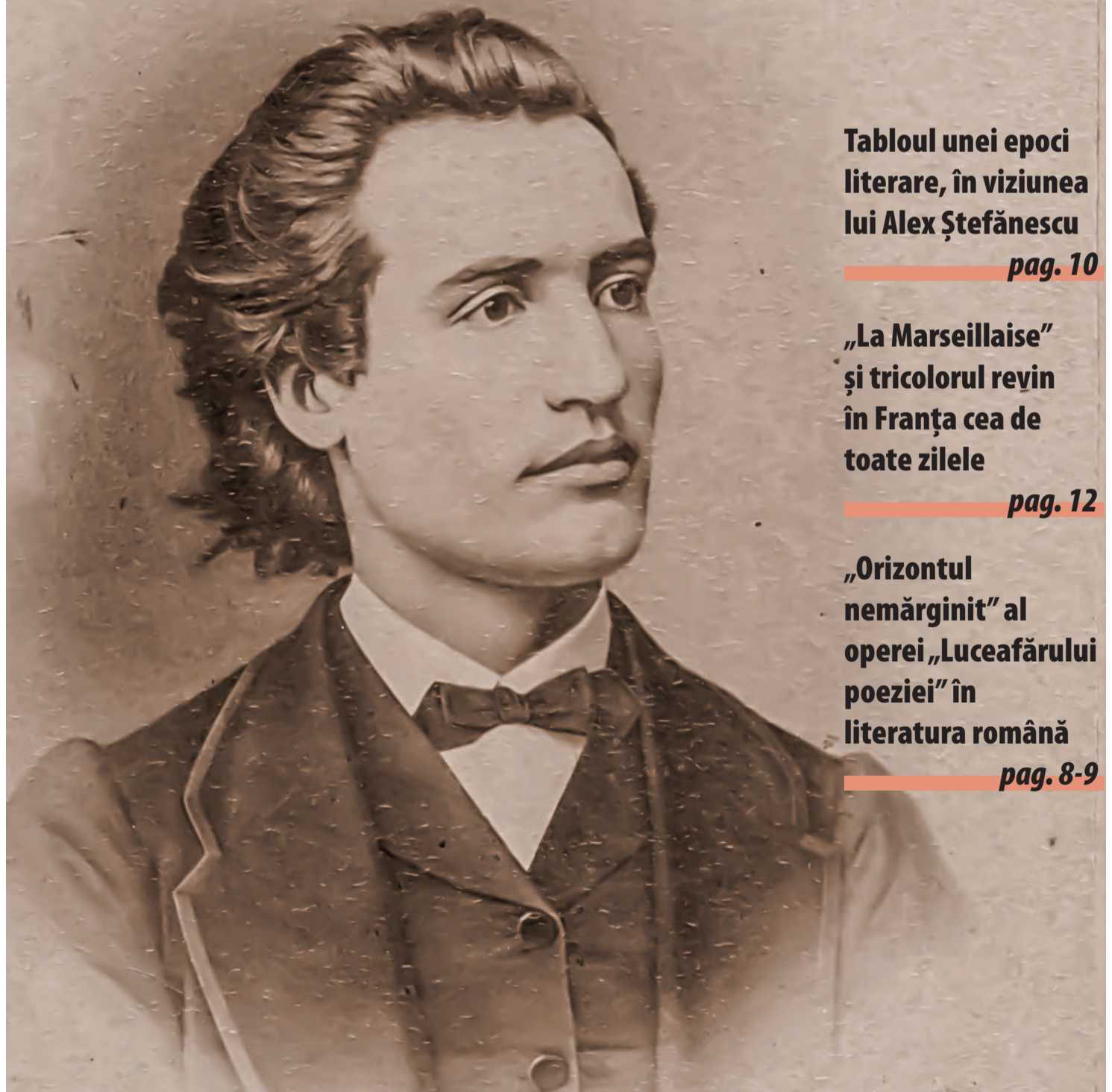
Literatorul

Primăria
Capitalei

Revistă fondată în 1880 de Alexandru Macedonski ■ Ediție nouă, Nr.3 / iunie 2019 ■ Exemplar gratuit

Academician Ioan-Aurel Pop:
„Românii au dăinuit
până acum, fiindcă
și-au apărat mai mult
limba decât viața” pag. 5-7

Tabloul unei epoci
literare, în viziunea
lui Alex Ștefănescu
pag. 10

„La Marseillaise”
și tricolorul revin
în Franța cea de
toate zilele
pag. 12

„Orizontul
nemărginit” al
operei „Luceafărului
poeziei” în
literatura română
pag. 8-9

TEATRUL
NOTTARA
Stagiunea 2015 - 2016

Primăria
Capitalei

Vizitatorul

de Eric-Emmanuel Schmitt

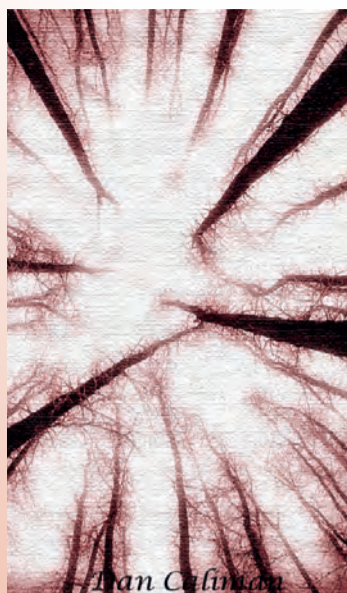
CU: ALEXANDRU REPAN, MARIUS STĂNESCU / MIRCEA ANDREESCU, CRENGUȚA HARITON, CRISTIAN NICOLAI
TRADUCEREA: SILVIA DUMITRU, ILUSTRAȚIA MUZICALĂ: GEORGE MARCU
SCENOGRAFIA: MIHAI MĂDESCU ȘI LUANA DRĂGOIESCU, REGIA: CLAUDIU GOGA

Foto: Ciprian DUICĂ
Grafică: Florentin ILIE

Directorul Teatrului Nottara:
Marinela ȚEPUȘ

Sponsori: ZAREA MedLife alpha farmacie AQUA CARPATICA SIAȘULEȘTI Cu sprijinul: McDonald's Eveniment recomandat de: ANTENA 1 ROMANIA ROMANTIC JURNALUL IZU Parteneri media de tradiție: ffr FRANCE MEDIA ROMANIE Radio România Actualități Radio România Cultural Radio România Încercări și Lăcașuri COCOR PHENIX SPECTACULAR euromedia CULTURAL OOPS ZIARUL METROPOLIS bita RI

Trăiască nația!

Text: Elena Boholț

Acesta era salutul folosit de către geniul literaturii române, Mihai Eminescu, atunci când se întâlnea cu amicii săi: „Trăiască nația!” O formulă de salut cu o puternică rezonanță patriotică, ce în zilele noastre sună oarecum bizar. Dar, în urmă cu mai bine de un veac, aceste cuvinte rostite de buzele lui Eminescu aveau alt sens. Patriotismul poetului neperche străbate timpurile și

cred că orice suflet de român vibrează când aude „Ce-ti doresc eu ție, dulce Românie,/ Țara mea de glorie, țara mea de dor?”.

Ei bine, au trecut 130 de ani de când Mihai Eminescu a părăsit această lume pământească, însă nu conțesc să mă întreb: oare în ce constă fascinația față de creația marelui poet? Deși am citit și recitat la nesfârșit „Ce te legeni”, „Mai am un singur dor”, „Povestea teului” și-a codrului, „Mortua est” și

altele, permanent mă întorc la Eminescu. Original, chiar savant în scrierile sale, el este un geniu mereu tânăr, care și-a iubit țara cu abnegație. Un patriot înfocat, pe care dacă l-ai fi salutat tu primul cu „Trăiască nația!”, ți-ar fi răspuns: „Sus cu dânsa!”. Fără să fiu originală, afirm că Eminescu a revoluționat literatura română, iar eu îngaim cu nostalgie aceleași versuri: „Vreme trece vreme vine/ Toate-s vechi și nouă toate”...

Drama unei iubiri neînțelese: Veronica Micle

Text: Elena Boholț

Foto: Dan Vatamaniuc

**Arhiva Muzeului Național
al Literaturii Române**

Scriitoarea Veronica Micle (foto) este cunoscută opiniei publice prin prisma relației avute cu Mihai Eminescu, deși ea a publicat nuvele, traduceri în revistele vremii, dar și un volum de poezii. Mă voi opri asupra versurilor Veronicăi, care au stârnit critici literare contradictorii, precum a fost și viața ei, o permanentă opoziție între căsătoria impusă tinerei copile, grija pentru familie - cele două fiice cărora trebuia să le asigure un viitor decent - și amorurile sale, care au născut pasiuni din cele mai înfocate. Veronica Micle a scris cu pasiune, iar iubirea, așteptarea, dezamăgirea, tristețea, ura și apoi împăcarea trădează sentimentele puternice, imposibil de stăvilit, născute în urma întâlnirii cu „ultimul romantic” al literaturii române. Drama iubitei neînțelese este subliniată în poezia „Când îmi plec”: „Când îmi plec fruntea pe mână / Fuge gândul meu pribeag / Și mă cred că-ți sunt stăpână / Ție, vecinic mie drag. (...) Dar tresar... și de pe mână / Ridicând fruntea încet, / Eu din visu-mi de stăpână / Tristă roabă mă deștept”.

Multe dintre poeziile autoarei au fost publicate în revista „Convorbiri literare”, însă ea a colaborat și cu revista „Literatorul”, ori cu publicațiile „Columna lui Traian”, „Familia” și „Universul literar”. Poeziile originale ale Veronicăi Micle au fost strânse în volumul intitulat „Poesii”, ce a văzut lumina tiparului în anul 1887.

„Cartea ei e veșnic nouă pentru mine. Ce frumoase versuri întâlnești în cärtica asta. Citește-le și o să vezi câtă dreptate am!”, aprecia Mihai Eminescu.

Din postura de critic literar, marele Nicolae Iorga a remarcat o altă latură a operei poetei: „Sunt ca una din acele drame antice, în care se cuprind trei piese deosebite, reprezentând cele trei faze ale aceleași acțiuni: greșeala, efectele ei înainte de expirare și pedeapsa”. Cea mai crudă caracterizare îi aparține lui Barbu Ștefănescu Delavrancea, care a spus că Veronica Micle era un „poet mic, neînsemnat, fără temperament, fără originalitate, fără chemare de a spune ceva pe lume”.

În viziunea mea, prea puțin contează imaginea reală a relației dintre cei doi poeți, ci minunatele versuri scrise cu delicatețe și pasiune. Ca o bizară coincidență a sortii, Veronica Micle și Mihai Eminescu s-au născut în același an, 1850, iar în anul 1889, cei doi au trecut pragul spre veșnicie.

Ah! Fugi ... ,

de Veronica Micle

Ah! fugi și du-te tu în lume,
Căci dacă m-ai iubi cu foc
Nenorociri te vor răpune,
Căci eu sunt fără de noroc.

Un crud blastăm pe mine zace
Și ce-oi iubi n-a fi al meu ...
Ah! fugi și lasă-mă în pace,
Căci m-am născut într-un ceas rău.

REDACȚIA

ELENA BOHOLȚ, redactor-șef

MILENA ISPAS, redactor

PAUL ROGOJINARU, redactor

SILVIU POPESCU, coordonator
Cenaclul Literatorul

DAN CĂLIMAN, fotoreporter

PAVEL STÂNCĂ, colaborator

OLIMPIA MARIN, corector

CODRUȚ RADU, grafician

Revista „Literatorul” este o publicație aflată sub egida Bibliotecii Metropolitane București

ISSN 1220-5583, ISSN-L 1220-5583

Revista „Literatorul” se distribuie gratuit

Tipar: RA Monitorul Oficial

Numai ce poate fi povestit, a fost trăit

Text: Tudor Octavian

Nu mai știu dacă am citit undeva această zicere sau am lucrat inocent sub imperativele ei scriind și conștientizând ce sunt, ce pot și ce merită a fi cunoscut și de alții din ce sunt, ce vreau și spre ce tind a face. În fapt, e reversul unei cugetări circulate, căreia i s-a pierdut autorul. Cu timpul și fără să-mi propun o reevaluare a zicerii, cuvântul „trăit” a căpătat firesc înțelesul de gândit.

Un confrate prozator a avut ideea de a rescrie o povestire vreme de treizeci de ani, la fiecare sfârșit de decembrie, la subiect lucrând continuu timpul și gândirea. În felul acesta va realiza, spunea el, cum i se modifică înțelegerea odată cu vârsta și experiența și, totodată, cum se modifică în timp relația realitate - ficțiune. Mi-ar fi plăcut să fac și eu asta, dar însemna să-i fur ideea, iar dacă el ar fi dus treaba până la un capăt, furul s-ar fi aflat.

Multe idei generoase trec prin capul unor oameni, doar ca să se piardă odată cu ei. La scriitori, există și categoria mari creatori de nepuțințe.

AM REALIZAT DEVREME, într-un chip care nu promitea mare lucru, legătura dintre întâmplare și destin. Mai bine zis, înțelegerea destinului ca o înșiruire de întâmplări. Aveam opt sau nouă ani și tocmai plecam la școală, când am auzit la radio un cor al armatei sovietice cu un solist bariton. Vocea perfect decupată în spațiu și autoritară a solistului m-a oprit în pragul ușii, nemișcat, cu mâna pe clanță, până ce rusul a terminat de cântat. Dacă dădeam radioul mai tare, ferestrele începeau să vibreze, de parcă pe stradă treceau tancurile.

Portretul lui Tudor Octavian, realizat de pictorul Raoul Sîrbu, ulei/pânză (50x70 cm)

Pe loc, am știut ce-mi era sortit să fiu când aveam să fiu mare: bariton. Copiii din mahala se făceau ucenici și apoi maiștri la Uzinele de la șosea, unii visau să fie ingineri sau profesori, dar singurul care-și știa sigur viitorul eram eu: bariton.

Mama avea o prietenă învățătoare, care preda scrisul, cititul, lucrul manual, gimnastica și muzica. Aceasta mi-a cerut, cu îndreptățirea binevoitoare a multelor ei talente, să mă produc cu un cântec, ca să-mi spună cum devine chestiunea unei cariere de bariton. Mi-am făcut numărul, mândru și răcnind vocalele ca solistul meu preferat. Puiule – a conchis cu toată condescendența rangului doamna învățătoare – n-ai voce. Ești afon, afon, afon. N-o să fii niciodată bariton.

Dacă prietena și consiliera artistică a mamei ar fi zis doar că n-o să fiu bariton, aș fi considerat cu multă

detașare vrdictul. Faptul însă că a precizat „niciodată” m-a închis în mine câteva săptămâni, timp în care frustrarea a adăugat „și pentru totdeauna”.

Cuvintele vin adeseori pe lume perechi. Între niciodată și totdeauna există un contract cu regim de soartă. Dacă nu aveam să fiu niciodată bariton, aveam de acum motive să cred că și alte drumuri în viața îmi erau interzise. Că mai mult decât ce promisem din naștere nu puteam să am, să ajung, să devin. Un nu atât de brutal, la vârsta când ți se spune că ai tot viitorul înaintea, te întărește în toate, ca o infirmitate. La mine a însemnat o trezire pentru totdeauna la muzică. Când rămâneam singur în toată casa, acompaniam cu un a-a-a-a energic, de solist într-o lume de coriști, tot ce se cânta la radio, arii din opere, simfonii, muzică de cameră, devenind încă din copilărie ceea ce sunt și la

bătrânețe: un veritabil bariton auditor.

ÎN ANUL 1990, LA NEW YORK, un negustor de artă, care mi-a explicat timp de trei ore ce motive are să nu-i acorde un interviu unuia ca mine, din Estul comunist al Europei, mi-a dat de fapt prima lecție fără echivoc din prețiosul manual de „Asta nu!”. Mi-a spus: Omule, ai cincizeci de ani. După cincizeci de ani, e mult mai important ce nu mai faci deloc, din ce-ai făcut și ce gândeai să mai faci. Tot dânsul, cu aerul că-i vorbește unuia care are percepția defectă, dar că pe el obișnuința și religia îl obligau a dărui, mi-a mai spus că, după cincizeci de ani, timpul are alte măsuri și că mi-a mai rămas doar vremea pentru a munci numai din plăcere. De unde și determinările proprii muncii din plăcere: nimic gratis, fără stăpân și fără grete.

Academician Ioan-Aurel Pop: „Românii au dăinuit până acum, fiindcă și-au apărat mai mult limba decât viața”

Text: Milena Ispas

Foto: Arhiva personală

Ioan-Aurel Pop/

Dan Vatamaniuc/

Arhiva Muzeului Național

al Literaturii Române

Istoricul este străjerul identității și al tezaurului spiritualității naționale, este omul de știință care vede nașterea unei țării prin ochii manuscriselor și a relicvelor arheologice, el este adevăratul pionier al întoarcerii în timp, restul sunt doar povestitori falși, străini de Sfinxul Apusenilor.

Profesorul Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române, este unul dintre spiritele înalte ale acestei țări, o moralitate susținută pe stâlpii adevărului, ai respectului față de știință și omenie. Are curajul să-i demaște pe falsificatorii istoriei și asta pentru că stăpânește forța cuvântului științific.

Elogiat în România și în afara granițelor, opera distinsului cercetător este o sursă istoriografică de prim rang pentru istoricii străini, ce dovedește că există o elită care iubește adevărul istoric, pentru care academicianul Ioan-Aurel Pop este recunoscut ca o valoare fără hotare.

Glasul istoriei s-a auzit de multe ori în operele scriitorilor și poezilor români, iar Mihai Eminescu s-a ridicat, prin opera sa, deasupra tuturor. Ce ar trebui să știe generațiile care vor trece peste veacuri despre cel care, așa cum spun

Istoricul Ioan-Aurel Pop, președintele Academiei Române

unii arheologi,.....a dormit în copilăria lui pe temelia unei așezări dacice...?”

Nu cunosc detalii suficiente despre această descoperire și nu am cunoștință ca vreun arheolog de meserie să fi scris vreun studiu științific despre ea. Pentru memoria lui Mihai Eminescu, nici nu cred că faptul are vreo importanță. Poetul, prin capacitatea sa extraordinară de analiză și de sinteză, a înțeles sinteza noastră daco-romană într-o manieră exemplară și nu i-a privilegiat de daci (traco-daco-geți) ca să-i excludă pe romani de la plămada etnică de bază din care a rezultat poporul român, desăvârșit și consemnat în istorie spre finele mileniului I, cam în același timp cu celelalte popoare romanice. Tot la fel, Eminescu nu i-a lăudat pe românii moldoveni ca să-i veștejească pe românii transilvăneni ori pe

românii munteni. La Eminescu, cele două elemente etnice (principale) ziditoare ale poporului român – format pe parcursul mileniului I al erei creștine – nu sunt așezate pe picior de egalitate, fiindcă elementul de bază, de unde ne vin numele, limba, credința în latinește, *forma mentis* și aspirația spre lumea civilizată este cel roman. Aceste aspecte erau discutate des la „Junimea”, unde participau istorici de marcă și ele vin în sensul șuvoiului principal de gândire al intelectualilor și istoricilor români, de la cronicari, Cantemir și Școala Ardeleană, până la romantici, la Xenopol, Vasile Pârvan, Iorga, Ioan Bogdan, Onciul, Brătianu, Panaitescu, Ioan Lupaș, C. C. Giurescu, Constantin și Hadrian Daicoviciu, Andrei Oțetea, David Prodan și toți ceilalți. A fost o vreme când, din varii motive, s-a exagerat cu romanitatea,

dar dreapta cumpănire a biruit. Chiar și Bogdan Petriceicu Hașdeu, cel care a reechilibrat lucrurile scriind „Pierit-au dacii!”, nu s-a îndoit niciodată de latinitatea noastră. Nu există istoric și filolog român de marcă și de pregătire adecvată, care să nu fi susținut romanitatea românilor și latinitatea limbii române, fără să nege componenta de substrat sau elementul autohton dacic. Eminescu a fost pe deplin în rând cu această lume românească de elită, savantă, el având însă avantajul de a fi fost expresia cea mai înaltă a spiritului românesc, cu posibilități de exprimare situate deasupra celor deținute de istorici.

În ideea că cercetătorul trecutului este și un iubitor al spiritualității pământului pe care s-a născut, credeți că întâlnirea pe care Mihai Eminescu a avut-o cu viitorul

» **istoric Nicolae Densușianu a influențat concepția poetului despre originea poporului român?**

Eminescu a fost geniul românesc prin excelență și formula cea mai completă a spiritului românesc. Nicolae Densușianu a fost unul dintre cei mai importanți istorici ai Transilvaniei și ai românilor din a doua parte a secolului al XIX-lea. „Revoluțiunea lui Horea” și volumele scrise de el din faimoasa colecție de documente Hurmuzaki stau și azi mărturie a acribiei sale, a pregătirii sale de excepție, ca și a pasiunii pe care o avea pentru trecutul poporului său. „Dacia preistorică” este însă o mărturie de rătăcire a logicii sale de tradiție neoromantică și pozitivistă în același timp. Nu există niciun arheolog și niciun specialist cunoscut al istoriei vechi a românilor care să poată accepta concluziile lui Nicolae Densușianu din „Dacia preistorică”. Toată cartea este o construcție impresionantă cu temelii de nisip, în sensul că nicio aserțiune – de la rolul pelasgilor până la destinul supradimensionat al tracilor și dacilor – nu poate fi argumentată științific până la capăt. Noi, românii, avem o soartă istorică tragică: ne-am chinuit în toată perioada modernă să-i convingem pe savanții și pe intelectualii străini că suntem parte a romanității orientale și că vorbim o limbă neolatină (după ce fuseserăm crunt contestați de adeptii „teoriei” imigraționiste); când se părea că reușiserăm, au venit tancurile sovietice și ne-au făcut slavi; ca urmare, în lungile decenii de comunism, limba română a fost trecută în mai toată lumea civilizată a marilor universități la catedrele de limbi și literaturi slave; după un alt efort greu de măsurat, am revenit, cu opinteli, întru latinitate, iar azi începem să repudiem noi înșine latinitatea! Nu este foarte greu de înțeles că peste 90% dintre europeni aparțin popoarelor indo-europene și că acestea

Nicolae Densușianu și Mihai Eminescu, doi corifei ai spiritualității române

au pe continentul nostru trei ramuri mari: una romanică, alta germanică și alta slavă. Românii fac parte dintre popoarele romanice, alături de italieni, francezi, spanioli, portughezi, catalani, sarzi, friulani, retoromani etc. Toată istoria noastră savantă este o încercare de a acredita pentru străini această idee evidentă, anume că ne tragem – generic – de la Roma. Ca în orice societate democratică, sunt libere să se manifeste la noi sau peste hotare și alte opinii despre originea românilor, numai că multe dintre acestea nu au fost dovedite științific. Eminescu a avut o înțelegere superioară a trecutului și a destinului poporului nostru și nu a avut nevoie de exagerări în acest sens: „Constatăm mai înainte de toate că românii nu sunt nicăieri coloniști, venitori, oamenii nimănui, ci pretutindenea unde locuiesc sunt autoh-

toni, populație nepomenit de veche, mai veche decât toți conlocuitorii lor. Căci dacă astăzi se mai ivește câte un neamț singular care caută să ne aducă de preste Dunăre, nu mai întrebăm ce zice un asemenea om, ci ce voiește el. Nici mai este astăzi cestiunea originii noastre, abstrăgând de la împrejurarea că o asemenea interesantă cestiune nu este de nici o importanță. Daci sau romani, romani sau daci: e indiferent, suntem români și punctum. Nimeni n-are să ne-nvețe ce-am fost sau ce-ar trebui să fim; voim să fim ceea ce suntem – români”. Pentru Eminescu, nu era nevoie de exhibarea neapărată a originii noastre îndepărtate, ci conta românitatea noastră, purtătoare de destulă noblețe. Să ne amintim, totuși, că într-o poezie celebră se revolta contra acelor români care pretindeau că sunt ur-

mașii Romei („Voi sunteți urmașii Romei? Niște răi și niște fameni ...”), dar care nu erau demni această nobilă ascendență.

Cultura unei țări poartă răspunderea ADN-ului ei spiritual, ceea ce mă îndeamnă să vă întreb, ce sfaturi ați da scriitorilor din vremurile noastre?

Sfaturile date altora sunt cel mai ușor lucru din lume, de aceea mă feresc de sfaturi. Scriitorii, însă, datorită perenității cuvântului scris, au o responsabilitate de care nu sunt întotdeauna conștienți. Odinioară era de neimaginat să încredințezi tiparului absolut tot ceea ce-ți trecea prin minte, chiar dacă materialul era frumos ambalat în panseuri jucăușe. Azi, tiparul clasic nu mai există, astfel încât se dau publicității pe rețelele de socializare, bloguri etc. toate frustrările,

Pentru Eminescu a contat românitatea noastră, purtătoare de noblețe

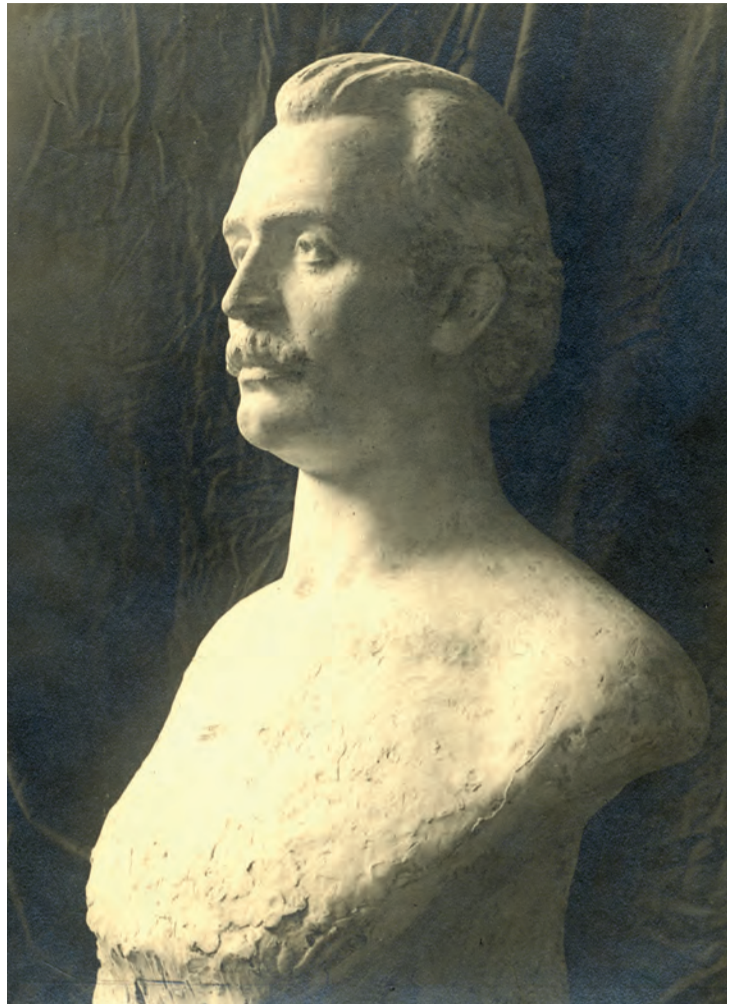
Dan Calințan

toate relele mocnite, toate visele de răzbunare etc., într-un limbaj cel mai adesea suburban, rușinos și chiar josnic. Înainte de internet, prostia, semidoctismul, incultura etc. rămâneau adesea anonime și mureau odată cu purtătorii lor. Azi, însă, toți băgătorii de seamă au posibilitatea să se manifeste și, din pricina ignoranței aproape generalizate, găsesc și adepți. Scriitorii autentici mai păstrează încă responsabilitatea cuvântului scris și chiar ideea că, dacă scriu în românește, vorbesc în numele românilor sau și în numele românilor. O limbă nu este un element abstract, ci este purtătoarea mesajului unui popor, al unei națiuni. Noi nu putem scrie românește ca să distrugem poporul român, ci ca să-l exprimăm mai bine, să-l facem cunoscut, să-l înfățișăm tuturor românilor și altora. Nu este nevoie să aducem imnuri de slavă românilor prin lucrările noastre, dar nici să proferăm imprecizii, să blestemăm ori să profanăm limba și să-i înjosim pe purtătorii ei. Am mai spus și repet: țara și poporul sunt deasupra răului și binelui. Nu poate fi acuzată țara pentru că nouă, ca indivizi ori ca grup, ne merge rău. Pentru asta pot fi de vină conducătorii, anumite instituții, anumite partide, anumite decizii eronate, pot fi de vină persoane și personalități, dar nu țara. Țara este deasupra noastră și deasupra nimicniciei noastre. Ea cuprinde deopotrivă „bucuria și amarul”, „iubirea și ura”, dar mai ales ființa noastră istorică „în veacul vecilor”, fiindcă vine dinspre trecut și ne proiectează în viitor.

Ați pus sub microscopul istoriei, perioada medievală. Ce revelație ați avut pe tărâmul etnogenezei românilor?

Evul Mediu este o perioadă de o mie de ani, deopotrivă în istoria europeană și în cea românească, cu un ușor decalaj cronologic al Răsăritului față de Apus. Apusul acesta și-a impus până la

urmă modelul său de civilizație – pragmatic și utilitar, concurențial și individualist, eficient și lucrativ – în mai toată lumea civilizată, mai ales după ce Răsăritul bizantin – contemplativ și isihast, smerit și preaplecat, pios și fatalist – a ajuns în umbra Semilunii. Evul Mediu este pentru noi prima epocă istorică în care românii se manifestă plenar ca români, în toată splendoarea personalității lor de popor agrar-pastoral, dar cu o clasă superioară de „cavaleri” care, prin virtuți, concepții și mentalitate, puteau rivaliza (până la un punct) cu egalii lor din Occident. Biserica cnezilor Mușină de la Densuș, Voronețul lui Ștefan cel Mare, Catedrala lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș nu sunt cu nimic mai prejos decât locașurile echivalente din vestul Europei. Firește, mai sunt mulți care folosesc, cu referire la români, expresiile de „miracol” și de „enigmă”. După părerea mea, „miracolul” – dacă va fi fost – nu se referă atât la formarea poporului nostru sau la etnogeneza, cât la persistența noastră aici. Este foarte greu de înțeles pentru mulți (mai ales pentru străini) cum s-a putut perpetua această insulă de latinătate într-o mare slavă, aici, la Dunăre și la Carpați, între Nistru și Tisa, cum a spus Eminescu. Toți călătorii străini sau martorii străini, mai ales de pe la 1300 încoace, se miră de latinătatea și chiar de „italienitatea” noastră. Am numărat, numai pentru secolul al XVI-lea, până la Mihai Viteazul, vreo 35 de autori italieni care scriu că românii sunt „adevărați romani”, iar unii spun că au aflat aceasta chiar de la anumiți români. Prin urmare, existau pe la 1500 (azi știm că existau și înainte de 1500) unii români care știau despre „descălecatul dintâi” de la Traian și care se mândreau că „se trag de la Roma”, cum aveau să scrie cronicarii moldoveni. Iar atunci când auzeau sunetele limbii române, când auzeau vorbindu-se

Bustul lui Mihai Eminescu situat în Parcul Copou (Iași), realizat de către sculptorul Ion Mateescu, fratele vitreg al poetului George Topîrceanu

românește, italienii savanți spuneau că limba noastră este o „latină stricată” (față de forma literară, folosită în Antichitate, pe vremea lui Horațiu, Vergiliu și Ovidiu), iar italienii mai puțin educați (militari, negustori) o caracterizau drept „italiană coruptă” (diferită de italiana standard). Românii s-au format după „rețeta” obișnuită a oricărui popor romanic (elementul băștinaș și vechi – la noi cel traco-dacic; element cuceritor – romanic sau latinofon și elementul migrator – la noi cel slav, cu pondere mult mai mică). Dar faptul că românii s-au menținut ca o „insulă de latinătate la porțile Orientului” (Nicolae Iorga) și că au fost și sunt cel mai numeros popor din sud-estul Europei, îi intrigă pe foarte mulți și îi incită la ipoteze mai mult ori mai puțin realiste. Cei mai mulți caută soluții în afară și merite ale altora pentru acest destin al românilor. Foarte puțini istorici ajung să înțeleagă – și asta numai după zeci de ani de studii în arhive și biblioteci, după perfecționări în limbi clasice

și moderne, după aprofundarea științelor auxiliare ale istoriei și după descifrarea a mii de izvoare – că această dăinuire înseamnă lucrarea poporului asupra lui însuși, înseamnă muncă încrâncenată și luptă acerbă, înseamnă secole de supraviețuire și nu de viață de huzur. Un istoric umanist italian, înainte de 1500, care i-a cunoscut direct pe români, scrie că el știe cum s-au păstrat după aproape 1500 de ani „coloniile romane” la Dunăre și la Carpați, anume pentru că acestea, adică strămoșii românilor și românii, au luptat nu atât pentru păstrarea neatinsă a vieții lor, cât a limbii lor. Ce elogiul mai frumos, mai deplin sau mai spiritualizat poate să fie adus unui popor? Ce bine ar fi să ne convingem cât mai mulți că românii au dăinuit până acum, în mileniul al treilea, fiindcă și-au apărat mai mult limba decât viața! În consecință, limba română este viața noastră și dacă vrem să mai fim pe această lume, se cuvine să ne cultivăm și să protejăm limba noastră cea română.

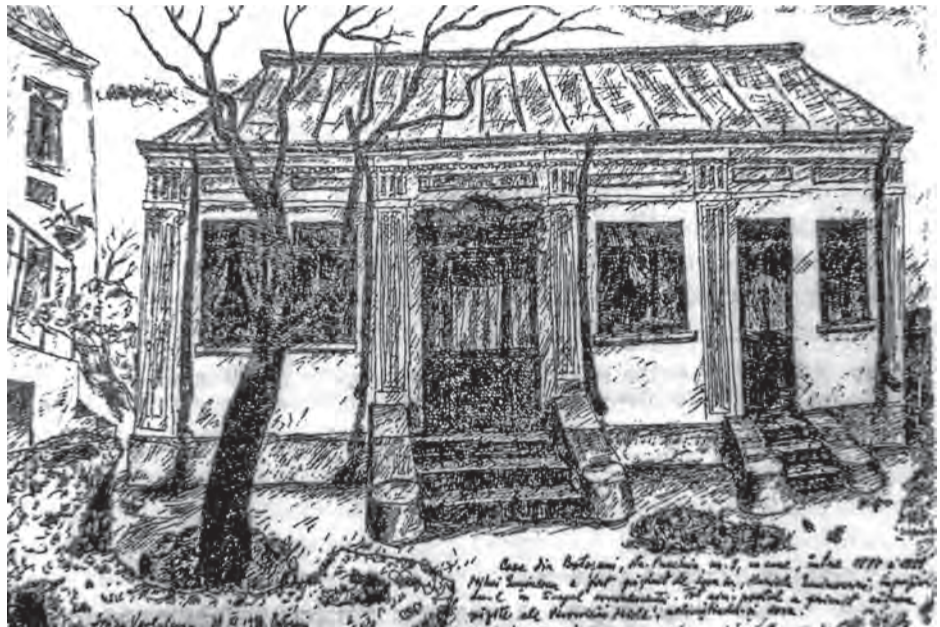
„Orizontul nemărginit” al operei „Luceafărului poeziei” în literatura română

Text: Paul Rogojinaru

Foto: Dan Vatamaniuc/ arhiva
Muzeului Național
al Literaturii Române

„Poetul nepereche”, cum l-au numit unii critici, „ultimul romantic”, cum l-au definit alții, Eminescu încă luminează suveran literatura noastră de la înălțimea de neatins a luceferilor pe care, adeseori i-a coborât în versurile sale. Luna, care strălucește la Agapia „cu lumina ei fecioară” e a lui Eminescu, scria cândva Garabet Ibrăileanu. Marea, pe care n-a văzut-o vreodată, la țărmul căreia își dorea să fie lăsat să moară „în liniștea serii”, e tot a lui. Izvoarele, codrii „de aramă”, șesurile peste care „trecut-au ani”, „tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul...” îi aparțin îmbrățișate, îngemănate și adâncite în strofe de nimeni mai frumos cântate.

Au fost voci care au afirmat că „în afară de Eminescu, totul este aproximativ în literatura română”, altele care au spus că „e tulpina eternității românești”, că „descălecat din genună, e împăratul adâncului și înaltului românesc”... Și au fost mii sau sute de mii de condeie naiv tinerești ori suveran înțelepte care, vreme de un secol și ceva, au avut aplecarea și cinstea de a scrie și diseca în amănunt opera și viața lui Mihai Eminescu, de la măruntele compuneri școlărești și până la marile lucrări literare. Dintre aceștia am ales două „voci” care să evoce (prin două întâmplări, poate mai puțin cunoscute) dăra de lumină lăsată

Casa din Botoșani a sorei poetului, Harieta, unde Eminescu a fost găzduit între anii 1887-1888

de personalitatea și prefirarea prin vers a drăguțului de Eminescu: Ionel Teodoreanu și Constantin Noica.

Atât de fragedă, te-asemeni....

În cartea sa „Masa umbrelor”, Ionel Teodoreanu povestește: „Se spune că într-o seară târziu, niște domni studenți petreceau în cramă. Îndată au pișcat struna glumeață a anecdotelor, și-au hăulit entuziasmul, au băut, dând dușcă, au cântat până la răgușeală, iar s-au răcorit și s-au înfierbântat în puterea vinului, din nou au huit, au răsturnat împărății și le-au clădit într-altfel și cu încetul au ajuns până la malul înfiorat al versului: Atât de fragedă, te-asemeni/Cu floarea albă de cireș... Versul lui Eminescu a fulguit frăgezimi de creangă primăvărată peste frunțile lor, dându-le zâmbetul blând al bărbatului dus de visare spre obrazul acelei fete care e luminișul tinereții lui.

Între timp, un bărbat fără soț a intrat în păcla crășmei, așezându-se cât mai departe de tumult, la o masă de lângă peretele dimpotrivă. Haină roasă în coate. Frunte înaltă, chică neagră, obraz palid, aparținând mai mult luminii de lună decât vieții soarelui. A cerut vin, și-a răzimat tâmpla în pumn, cu cotul pe masă, și a rămas cu umbra și cu paharul. Au trecut câteva clipe, până când unul dintre studenți l-a observat pe cel singur și la o parte din lume. obrazul aceluși tânăr cu frunte bombată a tresărit, acoperindu-se de mirare.

Aplecându-se către ceilalți le-a șoptit un nume. Toți au amuțit, clădind biserică de tăcere în noaptea vinului. Și toți au rămas cu capetele răsucite și ochii cășcați spre profilul de singurătate al noului venit. Apoi, trezindu-se din uitarea de sine, s-au sfătuit între ei, și-au scotocit buzunarele și, adunând para lângă para, au comandat, cu

șoaptă, un vin „din acela”. După un timp, crășmarul s-a înapoiat cu lumânare, aducând tocmai din fundul beciului un anume șip cuprins în odăjdiile ațelor de păianjen.

Șed la masa mea de brad...

Studentul a luat sticla, două pahare, și cu sfioșenie s-a apropiat de masa singuraticului rugându-l să ciocnească cu el în numele grupului de studenți. Acesta, văzând paharul întins, s-a ridicat, l-a luat și l-a dus la gură, după ce a ciocnit cum se cuvine la o așa cinstită pofteală. Dar înainte ca buza lui să ajungă la pahar, ochiul a întâlnit aur grav, iar nara a simțit mirosul frunzei de nuc a unei toamne de mult scuturate. Solitarul a respirat adânc și a spus închinând: „Dragii mei băieți, vă mulțumesc din suflet pentru cinstea pe care mi-o faceți. Dar mă întreb: oi fi eu vrednic de asemenea Cotnar?”

Portretul lui Mihai Eminescu realizat de celebrul pictor român Camil Ressu

Iar tânărul celuilalt pahar nebăut i-a răspuns, ridicându-l: „Doi români numai sunt vrednici să bea Cotnarul. Unul e Ștefan cel Mare. Celălalt e Mihai Eminescu. Să ne trăiască!” În crâșma cu zid adânc, cu ferestre zăbrelete, cu pereți afumați și plafon boltit, unde simți străfund beciul cu strășnicia butoaielor, s-a lăsat liniște grea. Era un adânc de noapte cu atâta tărie de lună plină, că toate păreau de pe un alt tărâm, alături, dar departe, ca sub

pleoapele închise de visare ale lui Mihai Eminescu. Parcă mirosea a frunză de nuc, amar. Parcă plecaseră în miez de noapte rândunelele, ostenind văzduhul de atâta ducă. Răsună din nou clinchet de pahare. Așa își cinsteau, pe vremuri, ieșeni poezii...!”

Dacă am avea țeasta lui Eminescu...

În cartea sa „Jurnalul de la Păltiniș”, Gabriel Liiceanu notează ceea ce spunea,

cu câteva decenii în urmă, Constantin Noica despre Eminescu: „Am donat bibliotecii Astra din Sibiu xenogramele la cele 15 caiete eminesciene fotocopyate, pe care le-am făcut acum vreo trei ani și pe care le dădusem în păstrare lui Relu Cioran. Le-am dat însă cu o condiție: cu condiția ca biblioteca să se oblige să transforme în fotocopii microfilmele existente la Biblioteca Academiei ale celorlalte caiete. Și cu condiția ca ele să fie expuse pentru a fi răsfoite, și doar scoase la cerere. Iar la conferință le-am spus că dacă am avea țeasta lui Eminescu așa cum au vecinii noștri țeasta lui Lenin, este neîndoielnic că milioane de oameni s-ar perinda să o vadă. Dar noi nu avem țeasta lui Eminescu. Noi avem, cu caietele lui Eminescu, ceea ce se afla în țeasta aceasta. Și credeți că nu există câteva mii de oameni care să fie curioși să vadă ce se afla în ea? Le-am spus apoi că le dau termen un an să transforme

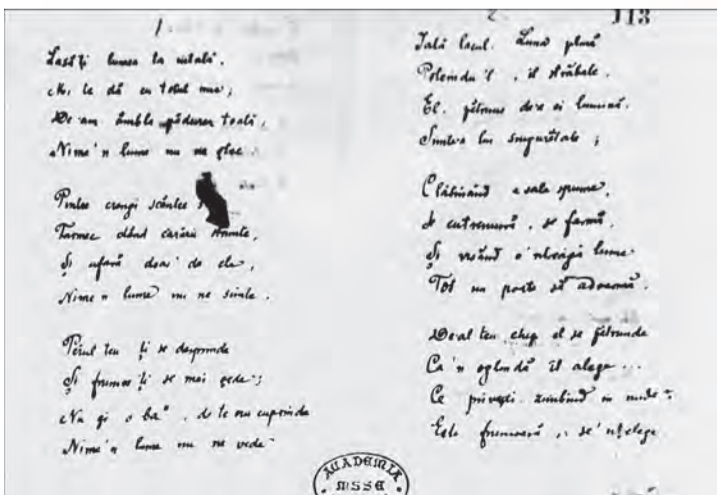
microfilmele de la Biblioteca Academiei în fotocopii mărite la scara caietelor.

Și dacă nu o vor face într-un an, am să le iau înapoi xenogramele și am să le duc la Constanța unde Eminescu nu a fost niciodată, deși a cântat marea așa cum a cântat-o. Și cum în fiecare vară vin acolo zeci de mii de tineri să-și prăjească trupul la soare, așa se vor găsi poate câțiva dornici să-și prăjească și creierul, uitându-se la caietele lui Eminescu.

Cum stă lumea noastră în drăguțul de Eminescu

După conferință, a venit la mine o profesoară de română, care m-a rugat să-i dau un autograf pentru fetele liceului „Gh. Lazăr” din Sibiu. Și pentru că a fost vorba despre Eminescu, am să vă spun ce am scris. Deci: Către fetele Liceului Gh. Lazăr din Sibiu: „Nu stă lumea într-un drăguț”, zice înțelepciunea satului. „Ba stă”, zice fata. Și **fata** are dreptate. Căci stă câteodată lumea într-un drăguț, așa cum stă lumea noastră în drăguțul de Eminescu”. La data de 15 iunie se împlinesc 130 de ani de când trupul său a devenit pulbere geologică amestecată în țărâna de veacuri a neamului românesc. Însă, stelar, spiritul său luminează cu tăria Luceafărului din sisteme planetare și galaxii neștiute, poezia românească și pe cei care (încă) îi cunosc și-i recită versurile.

La finalul cărții „Viața lui Mihai Eminescu” marele critic literar George Călinescu scria: „Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va veșteji pe cer în depărtare, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a unui crin de țaria parfumurilor sale”. Dar până atunci, „Toate-s praf...Lumea-i cum este...Și ca dânsa suntem noi!...”

Poezia „Lasă-ți lumea...”, scrisă de mâna lui Mihai Eminescu

Tabloul unei epoci literare, în viziunea lui Alex Ștefănescu

Text: Elena Boholt

Foto: Alex Ștefănescu,
arhiva personală

Sensibil, critic sau autocritic, obiectiv, dar și un fin observator al literaturii române, Alex Ștefănescu ne-a obișnuit să ne încante cu franchețea unei scriituri inconfundabile. Cartea care a stârnit atâta vâlvă în lumea literară, „Istoria literaturii române contemporane 1941-2000”, este, așa cum spunea însuși autorul, un răspuns la întrebarea „ce s-a întâmplat cu literatura română în timpul comunismului”?

Astăzi însă, cunoscutul istoric și critic literar creează un tablou al unei epoci literare: „Scriitori români văzuți din avion”. Impresionat de muzicalitatea și delicatetea mesajului poeziilor lui Lucian Blaga, Alex Ștefănescu spune că: „Nimeni în literatura română, în afară de el, nu a mângâiat cu o mână atât de ușoară chipul României”. Pe de altă parte, Alex Ștefănescu ne surprinde și cu analize tăioase la adresa unor cunoscuți scriitori români, precum cea despre poetul și teoreticianul literar Anatol E. Baconski, despre a cărui poezie scrie că „este ca și cum cineva ar cânta la pian cu mâinile înțepenite de frig”. În premieră, „Literatorul” vă prezintă un fragment al viitoarei creații literare ce va purta semnătura lui Alex Ștefănescu.

Scriitori români văzuți din avion

- fragment -

IOAN ALEXANDRU. La Tudor Arghezi se simte că retorica poticnită este simulată și că demonstrează, de fapt, o superiscușință. La Ioan Alexandru, ca și la alți ardeleni, neîndemânarea este reală, constituind o garanție a seriozității (nu se știe de ce, dexteritatea pare perfidă).

Alex Ștefănescu, critic literar

TUDOR ARGHEZI. Tudor Arghezi a compus un fel de *immuri* pentru ființe și obiecte modeste. Aceasta este forma sa de răzvrătire împotriva ierarhiilor consacrate. Proslăvind cartofii umili care încolțesc în pivniță, albinele harnice și anonime, oamenii insignifianți, el sfida opinia comună. Din punctul lui de vedere, cățelușul Zdreanță, „cel cu ochii de faianță”, era mai important decât un ministru.

A.E. BACONSKI. Lui A. E. Baconsky i-a lipsit înzestrarea pentru poezie. Versurile sale par nu create, ci confecționate. În timp ce le citim, avem sentimentul că ele nu-l exprimă pe autor. Între poet și poezie apare o non-concordanță. Este ca și cum cineva ar cânta la pian cu mâinile înțepenite de frig.

GEORGE BACOVIA. Ceea ce frapează înainte de toate la personajul liric din poezia lui Bacovia – *alter-ego* stilizat și expresiv al poetului – este desăvârșita lui inaderență la realitatea înconjurătoare. Pare venit de altundeva, un extraterestru cu înfățișare omenească. Situații și decururi, care pentru noi au

multe semnificații, lui nu-i spun nimic.

NICOLAE BALOTĂ. Tânărul Nicolae Balotă (cel din paginile de jurnal) ne devine uneori antipatic, din cauza unui fel de voluptate amorală cu care se dedă lecturii. El pare adâncit în citirea fiecărei cărți ca o albină în floarea din care sughe nectarul. Femeile care i se perindă prin locuință nu reușesc să-l smulgă din această imobilitate extatică și să se impună ca oameni. Rămân partenere efemere într-un joc care procură plăceri inferioare celor oferite de lectură.

CEZAR BALTAG. Ca și poezia lui Ion Barbu – cu care seamănă, fiind însă lipsită de senzualitate – poezia lui Cezar Baltag presupune un cititor rafinat. În nici un caz nu poate fi recitată pe scenă. O „indicație de folosire” ar suna astfel: Se ia un volum de Cezar Baltag și se citește în singurătate, într-o după-amiază de toamnă ploioasă, la lumina unei veioze cu abajur de mătase.

CAMIL BALTAZAR. Un poem al lui Camil Baltazar, *Ultima scrisoare mamei*, l-a

impresionat puternic pe Eugen Lovinescu, care l-a comparat – luând în considerare adâncimea sentimentului morții – cu *Miorița* și cu *Mai am un singur dor*. Pesimist de profesie, poetul devine brusc, după instaurarea comunismului, un entuziast. Dar ...nu are suflul necesar. Ca un astmatic, se înecă ori de câte ori suflă în goarna triumfalismului.

MARIA BANUȘ. În 1955, a publicat un volum de versuri cu un titlu grandilocvent, *Ție-ți vorbesc, Americă!*, în care Americii i se aduc grave acuzații, din recuzita propagandei comuniste. Ne-o putem imagina pe Maria Banuș stând, cu mâinile în șold, în Europa de Est și admonestând de la distanță, peste Atlantic, Statele Unite.

AUREL BARANGA. Este un I. L. Caragiale produs de cultura comunistă. Ceea ce înseamnă un I. L. Caragiale cumișit, decolorat și previzibil. Este diferența dintre restaurantul Capșa și o cantină muncitorească.

EUGEN BARBU. Dacă recitim cărțile lui Eugen Barbu (chiar și hiperrealistul roman *Groapa*) constatăm că impresia dominantă este nu de viață, ci de *literatură*. Autorul *pozează* permanent în autor, parcă nevenindu-i să creadă că și-a împlinit visul și chiar scrie o carte, ca Tolstoi sau Rebreanu. Eu sunt scriitor și scriu, uitați-vă la mine! – acesta este mesajul pe care, în absența altui mesaj, îl receptăm în timpul lecturii.

LUCIAN BLAGA. Îndrăgostit de țara lui, Lucian Blaga a evocat-o în versuri alunecătoare și diafane, de o mare delicatete. Nimeni în literatura română, în afară de el, nu a mângâiat cu o mână atât de ușoară chipul României.

Text: Corneliu Vlad

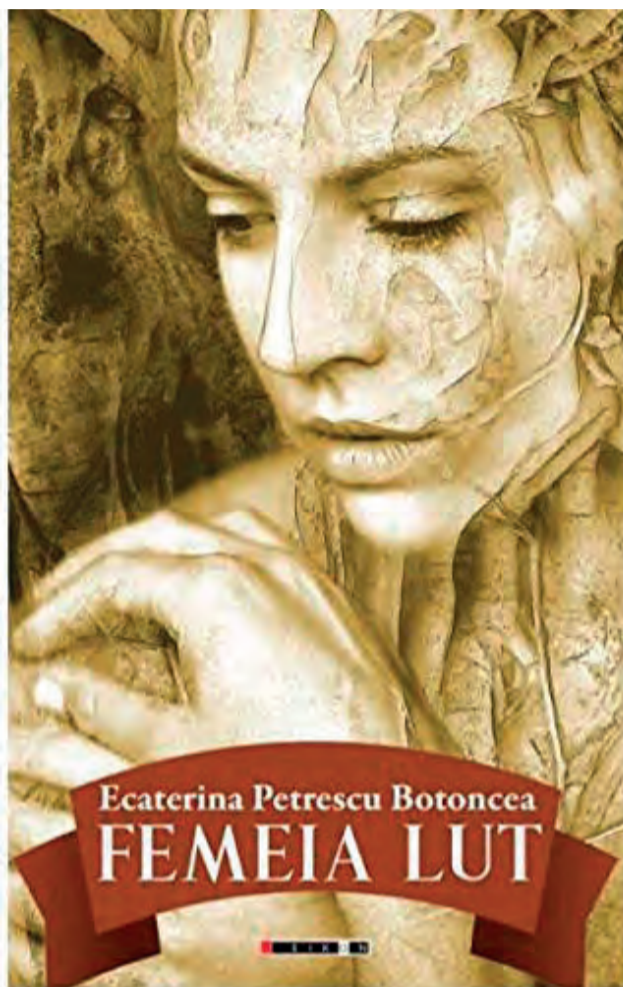
În penultimul an al Facultății de Filologie, la jumătatea anilor 1960, am avut privilegiul de a audia – și a da examen - la cursul special al marelui cărturar Tudor Vianu despre „Arghezi, poet al omului. Cântare omului în cadrul literaturii comparate”. Profesorul Tudor Vianu avea să tipărească între copertele unei cărți, în 1964, prelegerile săptămânale rostite nouă, timp de un semestru, iar această carte este de mult epuizată, nereeditată și aproape uitată.

Cosmogiunile, sociogiunile și antropogiunile, aceste mari poeme ale literaturii universale desfășoară, într-o epică amplă, nașterea și devenirea în timp mitologic, religios și istoric a universului, societății și omului. De la marile creații ale Antichității egiptene și orientale la Vechiul și Noul Testament, de la Democrit, Virgiliu, Ovidiu și Lucrețiu la Voltaire, Hugo și scriitorii ai secolului XX, iar la noi prin Eminescu și Arghezi, aventura pasionantă a omului și umanității traversează glorios creația spirituală a lumii, ca filon primordial.

Cine se mai încumetă să scrie, în vremea de astăzi, o asemenea lucrare de sinteză și profunzime, într-o lume asaltată de atâtea probleme de zi cu zi și existențiale? Răspunsul spontan și cel mai la îndemână, ar fi că tentația și punerea în operă a unei asemenea întreprinderi literare ambițioase descurajează pe cei ce ar fi ademiniți de idee. Și totuși, un autor din Târgoviște, medic anestezist de profesie, s-a lansat cu temeritate într-o asemenea experiență creatoare, prin care dăruiește literaturii române contemporane și – îndrăznesc să spun – istoriei noastre literare, o carte antologică.

„Femeia lut”, (titlul cărții) a fost încheiată în mai 1996, dar vede lumina tiparului electronic - la Editura EIKON - abia acum și rămâne

Un Imn triumfal și dramatic al Vieții

o enigmă de ce autorul, ba nu, autoarea, a hotărât să o publice la peste două decenii de la scrierea ei.

De ce autoarea și nu autorul? Pentru că Ecaterina Petrescu Botoncea, un nume merit să rămâne în beletristica românească (dacă ea va mai avea viață în viitor), impune o viziune marcat feminină scrisului său, în sensul sublim al cuvântului, și nu cred că este o exagerare. Prin această carte, proza noastră feminină primește o nouă consacrare, spulberând definitiv prejudecățile încăpățânat înrădăcinate în conștiința unora, prin sensibilitatea, acuitatea senzorială și gingășia, dar și prin tenacitatea și anduranța ce definesc femeia prin veacuri, confruntată cu vicisitudinile naturii și oamenilor. (Bănuiesc, în filigran, și o discretă tentă autobiografică a pro-

priei experiențe de viață, care transpare din carte.)

Discursul literar al narațiunii poetice în proză nu este atât sociogonic, cât antropogonic. Nu e atât despre societate, cât despre om. Mai corect spus, despre femeie, ca parte organică și întregitoare a omenirii. Nu știu ca în literatura clasică și contemporană de pretutindeni să mai existe o asemenea lucrare reprezentativă. În orice caz, eruditul Tudor Vianu nu ne-a vorbit niciodată la cursul său despre un asemenea experiment. Cuplul primordial Adam-Eva, întemeietorii biblici ai omenirii, descoperă sau nascocesc în existența lor fără strămoși și fără patrimoniu, lucrurile dar și simțămintele trebuincioase vieții lor cotidiene, care încep cu dragostea („Creatorul ne-a trezit din humă întâi prin dragoste, apoi prin suferin-

ță”), sălașul de locuit, focul, credința, roadele pământului și hrana gătită, acooperământul trupului, îmblânzirea animalelor care au devenit prieteni ai casei, cultura plantelor, limbajul cuvintelor, biserica, armele de vânatoare și uneltele de bucătărie, ulcioarele și blidele de lut ars, dar și singurătatea, durerea și dorul după cel plecat, apoi descoperirea și conviețuirea cu alți oameni într-o primă societate omenească. În același timp, îndepărtarea treptată de natură: „Urcând pe scara timpului, o energie nouă încă încălzea pieptul și totodată o nostalgie și un regret că mă înalț prea mult deasupra firelor de iarbă, a mugurilor de cireș și a cântăului de cocoș”.

Încep întrebările despre rostul vieții, despre apropierea morții, iar în același timp și înțelepciunea în fața legilor neiertătoare ale vieții și dispariției din viață. Treptat, natura de la începutul lumii este împânzită tot mai mult de civilizație: „Șoapta străbate oceanele, așezându-se direct în ureche, oamenii se plimbă printre stele, iar mirifica lună poate fi lovită cu piciorul, dar vulturii mor și pădurile se usucă”. Și natura, și omul, se schimbă neconținut, în bine sau în rău, iar viața merge mai departe prin urmași: „Opaițul se stinge, dragă Sirius. Dar după cum vezi, o nouă lumină se aprinde”.

Un Imn triumfal al Vieții este cartea „Femeia lut”, un discurs liric și cerebral, sensibil și mereu tensionat, încântător și dramatic de la un capăt la altul al său, care povestește printr-o explozie continuă de metafore, geneza și mersul prin timp ale ființei umane, în comuniune panteistă cu natura.

„La Marseillaise” și tricolorul revin în Franța cea de toate zilele

Text: Corneliu Vlad

La câteva zile după prăbușirea în flăcări a săgeții de plumb care străjuia Catedrala Notre Dame, cunoscutul gazetar francez Christian Makarian, acum director al săptămânalului „L'Express”, își începea un editorial cu o întrebare pe care conaționali săi și-o pun tot mai apăsător și mai insistent: „Catedrala Parisului se confundă cu opt secole de istorie a Franței. Incendiul care a devastat-o îi va face în sfârșit pe francezi să se reîntâlnească?” De ce o construcție arhitectonică, fie ea și magnifică, încărcată de semnificații religioase, artistice, istorice, naționale, este astăzi încărcată cu speranța de a-i readuce împreună pe cei ce sunt fii și cetățeni ai Franței profunde, dar pe care un context politic specific și mondializarea îi împing treptat, dar tenace, într-o zonă de diluare a propriei identități colective, de desolidarizare și alienare personală, de dezunire și clivaj tot mai adânc între „Franța metropolelor” și „Franța periferică”, însă și mai departe, într-o Franță a dezbinării, vrajbei și urii, dar și a iminentei pierderi a propriei identități naționale? Întâmplător poate pentru unii, dar de fapt într-un

explicabil, în librăriile franceze este pusă în circulație tocmai acum o carte care tratează într-o manieră nu neapărat patetică, teatrală, patriotardă, însă profund responsabil, într-un registru grav și tensionat, dezideratul imperativ al salvării identității franceze și solidarizării naționale.

Sub un titlu amar și melancolic, dacă nu chiar încărcat de profundă tristețe și dezamăgire – „C'est ça la France...” („Asta e Franța...”) - scriitoarea Barbara Lefebvre publică o carte eseu de mare consistență ideatică despre un fenomen dramatic din istoria națiunii franceze, care se produce sub ochii noștri. Dacă am raporta această carte, ca români, la literatura noastră, am putea-o încadra undeva între „Cântarea României” a lui Alecu Russo și „Schimbarea la față a României” a lui Emil Cioran. Dar cărțile scriitorilor români sunt din ultimele două secole trecute, iar cartea scriitoarei franceze este una din secolul XXI, este o cronică la zi a unui moment istoric crucial.

„În timp ce pretutindeni națiunile ridică pânzele pentru a înfrunta vânturile potrivnice ale mondializării sau islamismului politic radical, Franța continuă să

„În timp ce pretutindeni națiunile ridică pânzele pentru a înfrunta vânturile potrivnice ale mondializării sau islamismului politic radical, Franța continuă să se vlăguiască pentru că ea se hrănește din ura de sine, din rușinea față de ea însăși”, a constatat în romanul său Barbara Lefebvre

se vlăguiască, pentru că ea se hrănește din ura de sine, din rușinea față de ea însăși” – constată necruțător scriitoarea. Dintr-o asemenea perspectivă dramatică, autoarea propune reabilitarea naționalismului în accepțiunea sa originală, nu în ipostaza sa denaturată, ba, mai mult, deturnată într-un -ism nociv, care a provocat ravagii naționale și planetare în secolul abia încheiat. A aprinde flacăra patriotismului este pentru ea leacul la dezagregarea națiunii franceze și la pierderii energiilor sale, ceea ce în perspectivă ar însemna însăși dispariția sa.

Cartea pledează pentru refacerea coeziunii naționale și cultivarea, în sistemul de învățământ, a „perechii educaționale formată de istorie și geografie, care spune mult despre ce a fost construcția identității naționale”. Iar revigorarea națiunii, continuă autoarea, trebuie să vină în principal de la „două tipuri de actori susceptibili a întruchipa Franța: armata, despre care 84 la sută dintre francezi afirmă că au o imagine bună și lumea rurală, statornicii pământului și apărătorii – în felul lor – ai teritoriului național”. Dar, continuă prozatoarea, și unii

și alții par să fie îndepărtați într-un fel sau altul de la memoria lor istorică de a asigura supraviețuirea națiunii. Într-un interviu ocazionat de apariția cărții, Barbara Lefebvre afirmă: „Națiunea este cea mai bună, dacă nu chiar singura schelă politică pentru a construi un spațiu democratic, în care o colectivitate umană poate face experiența lucrului în comun”. Pentru unii – adaugă ea – poate părea un proiect desuet, dar el „a fost trădat de elite, deconstruit de intelectuali și devalorizat în școală”. De aici, și criza pe care o traversează Franța, „care este astăzi o națiune orfană”, cum se exprimă prozatoarea. De ce? Pentru că „cimentul patriotic care încheaga națiunea s-a erodat: noile generații și noii veniți nu mai sunt învățați să iubească Franța, istoria, peisajele, literatura, artele ei”.

A-ți iubi țara necondiționat, mărturisesc scriitoarea franceză, nu înseamnă nici a trece cu vederea trădările din istorie, nici erorile de acum, nu înseamnă nici preferințe sau interese ale zilei, ci „a concilia toate acestea în numele unei măreții naționale a trecutului pe care o vrem renăscută”.

Barbara Lefebvre militează pentru refacerea coeziunii naționale

De la nuvelă la film, viciile și virtuțile „Chirei Chiralina” surprind viața cosmopolită de la începutul secolului XX

Text: Milena Ispas

Răstignit la stâlpul infamiei anilor 1924, pentru că a dezvăluit drumul inițiativ al destinului uman târât în pasiuni erotice decadente, biciuit de joshnicia veșnică a societății, Panait Istrati, prin nuvela Chira Chiralina, a scos la rampă viața, cu umbrele dar și cu sublimul ei. Romanțierul a fost elogiat însă de elita literaturii pentru această scriere pe care Tudor Vianu o consideră „un document omenesc de prim ordin”. Panait Istrati, cu dezinvoltura unui povestitor desăvârșit, asemeni istorisirilor populare medievale, te așează în mijlocul unor aventuri, pe care altfel, ar fi trebuit să trăiești vieți nesfârșite ca să înțelegi odiseea unei lupte împotriva fatalității. Personajul principal Dragomir trăiește și se formează într-o familie ciudată din Brăila, în care mama, moștenitoarea unei mari averi, este agresată psihic și fizic de căsătoria cu un bărbat grosolan, care ajunge rar acasă și atunci cu poftă agresive, animalice, traumă care avea să deformeze sanctuarul matern până la extrema decadență a incestului. Dragomir și sora lui, Chira Chiralina, se dezvoltă într-un spațiu în care leagănul familial nu mai are filtrul moral al decenței și devine un stigmat păgân. Petrecerile dezlănțuite aproape în fiecare noapte, ca o răzbunare a mamei pe soartă, erau întrerupte doar de bătăile însângerate primite de la soț.

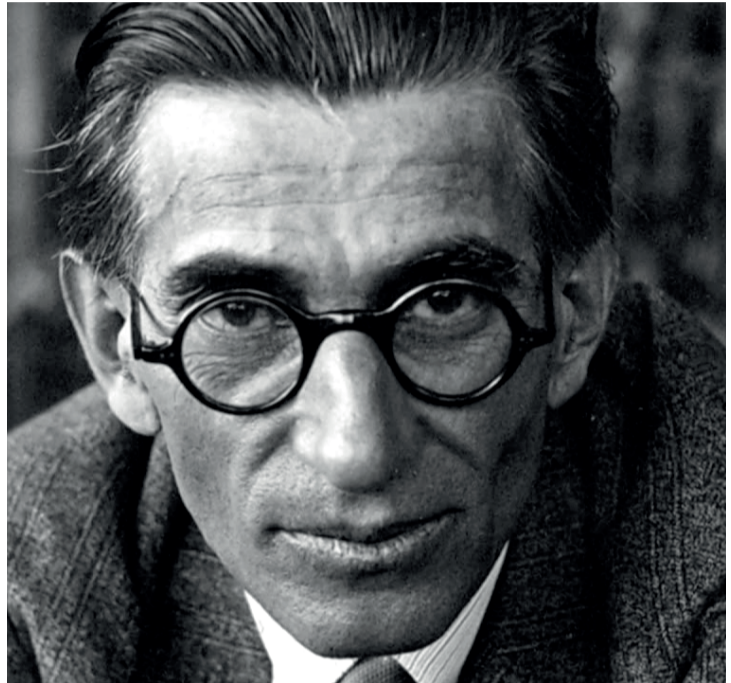
„Omul fără suflet, e un mort care împiedică lumea să trăiască”

Desfigurată, mama dă copiii în grija fraților ei care-i protejau și averea și, cu ultima

fărămă de omenie nestrivită, înainte de a se despărți de ei, le dă ultima povață: „... tu Chiră, trăiește-ți viața așa cum o simți,...dar (fii) o destrăbălată de inimă! Și tu, Dragomir, dacă nu poți ajunge om de treabă,...fă-te chiar hoț, dar un hoț cu suflet, căci omul fără suflet, dragii mei, e un mort care împiedică lumea să trăiască. E ca tatăl vostru...”. Mutilată, nemaiputând să-și ascundă trauma sufletească în spatele petrecerilor scăldate în catifea și mângâieri pasagere, face gestul dezechilibrului suprem și se sinucide.

Lanțul răzburărilor duce la moartea fratelui lor mai mare și a unuia dintre unchi, dar îi aruncă pe cei doi într-o singurătate periculoasă. Panait Istrati deschide, pentru Chiralina și Dragomir, porțile spre frumusețile și tentațiile amăgitoare ale Orinetului, însă naivitatea și fascinația pentru o viață sclipitoare îi duc în brațele traficantilor de trupuri pentru haremurile din Constantinopol. Rupt de Chira, care este vândută unui harem, Dragomir rămâne sechestrat pentru plăcerile personale ale turcului Nazim. Arhitectura subtilă a psihologiei personajelor, așează zbuiciul spiritului uman între idealul libertății și trauma singurătății.

În disperarea de a-și găsi sora, de fapt a propriei identități, Dragomir ajunge într-una din închisorile Turciei, unde trăiește încercările iadului, fiind violat de toate națiile pământului. Este salvat însă de singurul lui prieten Barba Iani, un negustor grec, care i-a fost tată, prieten și frate. Apariția acestui personaj salvează conștiința umană din temnița ororilor și dă speranță copilului de-

Nuvela „Chira Chiralina” a fost primul succes literar al lui Panait Istrati

format de pasiuni interzise, dă forță tânărului, strivit de abjecția umană, să declare în final: „Dacă am rămas bun, în ciuda tuturor celor ce am văzut, celor ce am suferit, e doar pentru a putea să-mi aduc prinosul de recunoștință celui care a creat Bunătatea, a făcut-o rară și a așezat-o printre bestii, ca unică justificare a vieții”.

O incursiune cinematografică în universul lui Istrati

Atras de această pledoarie pentru libertate, regizorul Dan Pița alege sarcina grea de a adapta cinematografic nuvela „Chira Chiralina” despre care spune că: „Mi-a plăcut să fac această excursie în universul lui spiritual ... Cred că și-ar fi dorit să vadă un film făcut de el, pentru că iubea foarte mult cinemaul”. Lumina patinată de aburul ieșit parcă din apa Dunării, muzica precum o adiere a Orientului, misterul ritualic al unei vrăjitoare pentru îndepărtarea celui care o bătea zilnic pe mama celor

doi frați, culorile stinse ca într-un tablou pastelat, încă de la primele cadre îți duc gândurile într-o lume ascunsă în obiceiuri străvechi. Regizorul navighează prin povestirea lui Panait Istrati, densă cât viața întregii omeniri, prin transformarea personajului principal într-un povestitor, ce creează punți peste timp. Au fost surprinse, în derularea picturală a cadrelor, petrecerile nesfârșite, schițate din flăcările lumânărilor așezate ca niște podoabe pe candelabre înconjurată de finețea catifelei și senzualitatea celor două femei, lângă zâmbetul încântat al fratelui ce avea să fie fascinat, tulburat de viață și oameni. Unghiurile de filmare dau originalitate imaginilor, accentuând tragismul sau noblețea firii umane. Nu are cum să egaleze universul creativ al lui Panait Istrati, însă regia lui Dan Pița și jocul actorilor Florin Zamfirescu, Mircea Rusu și Constantin Florescu dau autenticitate unei replăsmuiri literare cu valoare universală.

Parfumul aristocrației

Casa Memorială „Liviu

Text: Paul Rogojinaru

Foto: Dan Căliman

Cineva spunea că atunci când plouă e vremea muzeelor. Întâmplător (sau nu), într-o dimineață ploioasă de primăvară capricioasă ca o fată mare, cu pași cadențați ca niște soldați aflați în ofensiva imberbă a primului marș, măsuram asfaltul umed alături de colegul și prietenul fotoreporter, zorind spre imobilul aflat pe strada Gheorghe Marinescu, nr. 19, sector 5, București (vis-a-vis de Palatul Cotroceni), pentru a vizita Casa Memorială „Liviu și Fanny Rebreanu”. Ajungem. Bloc vechi, ridicat pe câteva etaje, ros de trecerea timpului, cândva, probabil, bloc de fală în cartier.

Sunăm la cifra 6 pe interfon și o ușă grea, din fier și sticlă mată, ca o piatră de mor-

mânt din vremea prăfuită a faraonilor, scoate un „clic” sec, semn că am nimerit „combinația” pentru „Sesam, deschide-te!”. Cum n-am îndrăznit să folosim liftul, interbelic și el ca și imobilul (nici nu știam dacă funcționează), am luat-o câținel pe scări. La etajul doi, două uși identice. Sunăm la cea din stânga și o doamnă între două vârste întreabă grav: „Ați venit la Minulescu?”, cu un aer solemn și protocolar, de parcă acuși se și ducea să-l anunțe pe stăpânul casei de prezența așteptată a oaspeților. „Nu, la Rebreanu!”, răspundem noi, ușor gădilați în orgoliu că aspirația noastră de vizitatori se îndrepta spre un scriitor mai bine cotate în ierarhia literaturii române (deși, de la un anumit nivel, toți sunt egali, măreți în aura lor de ziditori ai literaturii române moderne).

Puia-Florică Rebreanu a transformat apartamentul primit de la părinți în Casa Memorială „Liviu și Fanny Rebreanu”

Acasă la Puia-Florică Rebreanu

Se descurie ușa din dreapta și intrăm în apartamentul locuit, până în 1995, de Puia-Florică Rebreanu, fiica scriitorului. Cumpărat chiar de Liviu Rebreanu, în anul 1934, pentru Puia, spațiul și patrimoniul au fost donate de aceasta cu dorința de a fi prezentate și realizările mamei sale, Fanny-Ștefania Rădulescu, o talentată actriță a vremii. Donația s-a făcut în anul 1992, apartamentul devenind casă memorială în anul 1995, când Puia-Florică Rebreanu s-a stins din viață. Ulterior, spațiul a fost renovat și inclus în circuitul cultural-turistic.

Încă din hol, aglomerația de obiecte e ca-n peștera comorilor lui Ali-Baba. În stânga, lipită de perete, o ladă mare din lemn pare a ascunde aurul lui Barbă-Neagră (în fapt, plină de scrisori primite de Liviu Rebreanu de-a lungul timpului). Pe peretele de alături se află un cuier, de care stau agățate câteva traiste de cânepă, iar pe ușa unui dulap vechi atârna o parte dintr-un costum tradițional bistrițean. Pe pereți, din tavan și până jos, sunt o mulțime de portrete, schițe în cărbune și cerneală, un autoportret din anul 1928 și chiar schița

casei lui Ion (din romanul cu același nume) făcută de Rebreanu. Pe peretele opus, o ușă mohorâtă, cu oglindă, maschează o fostă debara micuță.

Aer aristocratic cu vase din Ardeal și mobilă vieneză

În dreapta, se intră în bucătărie, fosta cameră de zi a servitorilor (Puia a avut servitori chiar și-n vremea comunistă, chit că nu se mai numeau așa). Pe un suport, câteva ibrice din aramă amintesc de vremea cafelelor turcești făcute la nisp, cafea nelipsită scrisului, pământeană ofrandă adusă muzei inspirației, iar pe pereți odihnesc o sumedenie de străchini din zona Ardealului, ori ceramică de Horezu. Din bucătărie, o ușă deschisă te proiectează în atmosfera caselor boierești din perioada interbelică. Mobila masivă, comandată în Viena tuturor candorilor și cumpărată de Rebreanu ca dar de nuntă pentru fiica sa, în loc să aglomereze și să sugrume camera, parcă dilată spațiul, conferindu-i noblețe și gust aristocratic.

De menționat că Rebreanu n-a locuit niciodată aici, a făcut însă suficiente vizite, ca multe dintre obiectele necintite de decenii să rețină amprenta și duhul trecerii

Mașina de scris unde, probabil, romancierul a surprins în operele sale viața în complexitatea ei socială și psihologică

interbelice răzbate și Fanny Rebreanu"

Masa de lucru cu obiecte ce au aparținut lui Liviu Rebreanu, creatorul romanului românesc modern

Vase din Ardeal și ceramică de Horezu

sale vremelnice prin lume. O masă rotundă cu scaune, un scrin, un dulap aproape cât peretele de înalt și de lung, cu ornamente sculptate.

Lângă fereastră, o pendulă a măsurat cu tic-tac secundele, minutele și orele celor care au viețuit aici, azi doar umbre și prilej de amintire. Pe pereți, icoane pe sticlă, două fiind pictate pe oglindă (mai rar așa ceva!). Lângă pendulă, o icoană „cu ușițe”, repro-

ducere după Rafael, a stat la căpătâiul lui Rebreanu, înlesnindu-i marea trecere la Judecata de Apoi a scriitorilor, atunci când acesta a închis ochii pentru ultima oară, încheindu-și socotelile cu pârda lnică viață.

Sufrageria canapelei roz și camera scriitorului

În sufragerie, o canapea și câteva scaune în stil baroc, făcute cadou de nuntă de Nifon, mitropolitul Târgoviștei, zâmbesc optimist într-un roz-pal ce încă își păstrează prospețimea. Deasupra canapelei, portretul Puei, pictat de Camil Ressu, privește blând spre „vitrina cu amintiri”, plină de cadouri aduse de scriitor din străinătate pentru ea și pentru mama sa, Fanny. În vitrină: păpuși, evantaie, mărgelă, brățări, bibelouri prețioase și multe alte daruri cu valoare sentimentală. Într-un colț, un radio și un pick-up de la jumătatea veacului trecut (pe care se puteau pune zece plăci deodată, care se întorceau automat) au asigurat cândva fondul sonor și starea de veselie ori melancolie a tinerei familii. În stânga, este camera rezervată memoriei lui Liviu Rebreanu. Pe biroul, altădată viu prin febrilitatea scrisului

și a foilor de hârtie așezate ordonat ori de-a valma, martor mut al nopților nedormite și al ceștilor de cafea neagră, stau rânduie călimări, poze înrămate cu scriitorul și soția acestuia, cuțite pentru desfăcut plicuri, pene de gâscă (pentru scris), un ceas de buzunar, instrumente pentru fumat. Tot în încăperea, o canapea, pentru somn odihnitor după ore întregi frământate de febra scrisului, și o măsuță pentru servit cafeaua. Pe perețele opus biroului, o bibliotecă și o mașină de scris, absolut toate obiectele din cameră fiind recuperate din fosta sa casă din Valea Mare.

Cam în anii în care Liviu Rebreanu cumpăra și aranja apartamentul pentru Puia, Constantin Noica scria despre acesta în „Semnele Mi-

nervei”: „Romanele lui morhorâte au aspectul masivelor blocuri de piatră. Viața se desfășoară prin fața cititorilor cu tot tragicul realismului ei și arta d-lui Rebreanu nici nu se vedește. D-l Rebreanu pare a fi desprins, cu mâini de gigant, bucăți de viață și a le fi expus apoi în vitrine privirilor publicului. Iar felul d-sale de a-și trata subiectul e servit de o frază rustică, brutală, fără ascunzișuri și fără eleganțe”.

Am ieșit din Casa Memoria-lă „Liviu și Fanny Rebreanu” ca după un colid făcut unuia dintre cei mai mari scriitori ai neamului românesc: copleșiți. Numai că afară, în contrast cu atmosfera de șezătoare literară din interior, dansa viu în ploaie versul vecinului Minulescu: „În orașu-n care plouă/De trei ori pe săptămână....”

Un pik-up modern al vremurilor și radioul ce au aparținut soților Rebreanu

Personalitatea marelui romancier este păstrată în apartamentul din inima Cotroceniului

Biblioteca Metropolitană București, un izvor de cultură

Text: Silviu Popescu

Foto: Biblioteca

Metropolitană București

Biblioteca Metropolitană București desfășoară săptămânal, la sediul său și în cele 32 de filiale numeroase evenimente, la care participă un număr foarte mare de bucureșteni. Fie că au loc în biblioteci de cartier, fie la sediul din strada Tache Ionescu, evenimentele încântă vizitatorilor. Voi aminti doar câteva dintre ele, care au avut o rezonanță specială în rândul publicului.

Titi Gheorghiu sau cum devenim ceea ce suntem

Domnul Titi Gheorghiu e american. Nu am fi ajuns niciodată la domnia sa, dacă nu-l întâlneam pe maestrul Dinu Săraru, care ni l-a recomandat călduros. A plecat din România prin 1985, întâi în Austria, apoi, în New Jersey. A fost arhitect în America, însă după ce a desfășurat o carieră impresionantă în desen publicitar, în România. Desenele lui Gheorghiu au fost distinse cu nenumărate premii socialiste. „Eu am făcut desenele din campania Crucea Roșie, siglele Aprozului, Harta României din steaguri, numeroase coperti pentru discurile Electrecord, cu Socoliuc, alternativ, ca să nu plictisim... Era prin anii 70-80”, afirmă cu seninătate Titi Gheorghiu. Așadar, domnul Titi Gheorghiu fugă în America și, la sugestia

fiului său, începe să picteze și să expună. Americanilor le place, îl cumpără, iar prima sa lucrare, „Omagiu lui Michelangelo”, este căutată și expusă apoi la Florența parcă, în 1998 și câștigă Marele Premiu al Orașelor de Artă ale Europei. Urmează premii peste premii, în Italia, cele mai multe, dar și în Elveția și Statele Unite. Devine membru al Academiei Machiavelli a orașului Florența și al Ligii Profesioniste a Artiștilor Americani, cu sediul la New York.

Vinde mult și bine, are lucrări în colecții private din București, Atena, Paris, Tel Aviv, Munchen, Viena, Montreal, New York, Chicago, Los Angeles. A expus peste tot în America, inclusiv la Banca Mondială, în special în Soho. A fost singurul pictor menționat, 4 ani consecutiv, în Dicționarul Mondial de Artă. Fuga lui în America i-a schimbat destinul și l-a renăscut pic-

tor, deși, după cum însuși mărturisește, e în primul rând, arhitect.

„Moments”, expoziție de fotografie la BMB

Pe 1 martie, la sediul central al Bibliotecii Metropolitane din București a fost sărbătoare nu numai pentru că a fost începutul calendaristic al primăverii. Elena Constantinescu, fotograf și IT-ist la bibliotecă, și-a prezentat creațiile, într-o expoziție sui-generis: „Moments”. A fost 1 Martie o zi specială, iar la vernisaj au fost invitate, prin strădania bărbaților din bibliotecă, toate colegile din sediul central, pentru a primi un mărtisor și a schimba câteva complimente. Au fost și mulți vizitatori din afară veniți să admire fotografiile Elenei, transformate în postere de mari dimensiuni și redenumite artistic de către oamenii secției Comunicare din BMB,

un act creativ îndrăzneț, care a prins la public.

Cartea, itinerar la Chișinău

Biblioteca Metropolitană București (BMB) a derulat în luna aprilie proiectul „Cartea, itinerar la Chișinău”, în cadrul căruia au avut loc mai multe activități specifice: transfer de cărți cu titlu gratuit Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu, Chișinău, Republica Moldova, un schimb de experiență a 15 bibliotecari din rețeaua BMB cu bibliotecari ai instituției omoloage și participarea unei persoane la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, aflat la a XXIII-a ediție. În cadrul Salonului s-a desfășurat Conferința „Biblioteca și educația non-formală”, unde au fost abordate aspecte cu referire la contribuția bibliotecilor la educația nonformală a tinerei generații. Timp de patru zile, delegația BMB condusă de directorul general Ramona Ioana Mezei a vizitat sediile Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu, iar cu acest prilej au fost transferate, cu titlu gratuit, 3.000 de cărți Bibliotecii Bogdan Petriceicu Hasdeu, reprezentând ultima tranșă din cele 20.000 de volume ce au fost donate bibliotecii din Chișinău.

Vernisajul expoziției pictorului american de origine română Titi Gheorghiu

Biblioteca Metropolitană București a transferat, cu titlu gratuit, 3000 de cărți Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu, din Chișinău

Editura RAO la Târgul Internațional de Carte Bookfest 2019

Text: Pavel Stâncă
Foto: Editura RAO

În perioada 29 mai - 2 iunie a.c., Salonul Internațional de Carte Bookfest a revenit la Romexpo cu cea de-a XIV-a ediție. Vizitatorii au avut la dispoziție peste 1.000.000 de volume de carte, dintre care circa 4.000 de titluri noi, și peste 350 de evenimente.

Lansări de carte, întâlniri cu autorii și sesiuni de autografe la Bookfest

Ne oprim de data aceasta asupra Editurii RAO, care, pe 1 iunie, a organizat o întâlnire cu Eugen Ovidiu Chirovici și un eveniment dedicat celei mai recente cărți publicate de acesta, „Cartea secretelor”, apărută în peste 20 de țări, printre care Anglia, Olanda, Germania, Franța, România. La apariția în Anglia a „Cărții secretelor”, Daily Telegraph scria: „O colecție de scamatorii încântătoare... Dacă moda romanelor polițiste atât de minuțios construite pare să fi trecut, asta se întâmplă probabil și pentru că puțini scriitori sunt în

stare să ofere astăzi ceea ce oferă Chirovici”.

O altă apariție interesantă, nu doar pentru specialiști, a fost lansarea „Tratatului de istoriografie generală – Mitul ca izvor al istoriei”, de Alex Mihai Stoenescu. Evenimentul de lansare a avut loc pe 30 mai, împreună cu autorul și academicianu Răzvan Theodorescu, discuția pornind de la ideea că lumea miturilor continuă să trăiască în omul modern și în sistemul său de relaționare socială.

Tot pe 31 mai, Editura RAO a prezentat și noua versiune a celebrului roman „Invenția lui Morel”, al scriitorului argentinian Adolfo Bioy Casares, o carte despre care Jorge Luis Borges spunea că este perfectă.

Literatura românească a captivat publicul

Iubitorii de literatură română autentică s-au putut bucura și de lansarea celui mai recent volum al lui Ștefan Mitroi, „Goarna lui Tuturuz”. Despre carte, dar și despre scriitura lui Ștefan Mitroi au vorbit criticul literar Radu Voinescu și poetul Ioan Es. Pop. „Goarna lui Tuturuz” este povestea alcătuită din istorisirile spuse de fotografiile din case, de obiectele dinăuntru acestora, de biserică de pe deal și chiar și de către dealul pe care s-a aflat cătunul părăsit de oameni. O poveste incredibilă despre acele lucruri care ne înconjoară și care vor să pornească la drum după viața de care pare să le fie dor.

Eliza Ene-Corbeanu a revenit la Bookfest cu o continuare a lucrării „Viața la Curte”, despre care criticul Alex Ștefănescu scria: „Lucrarea îl captivează pe cititor de la prima pagină. Autoarea recurge la o combinație de patetism și logică, imposibil de ignorat, chiar și de cineva apatic. Scrisul ei este un adevărat cocteil Molotov literar, care aruncă în aer orice formă de indiferență. Informațiile bine sistematizate, raționamentele detectiviste, setea arzătoare de dreptate, solidaritatea umană, dar și spiritul justițiar, care devine uneori spirit vindicativ, concurează deopotrivă la reconstituirea și rejudecarea unor cazuri dramatice”. Lansarea volumului „Viața la curte: Suflete rătăcite – Jurnalul unor criminali” a avut loc în prezența realizatorului tv. Denise Rifai, a jurnalistului Dan Andronic și a istoricului Florian Bichir. În ultima zi a Târgului Internațional de Carte Bookfest 2019, pe 2 iunie, Editura RAO a continuat seria evenimentelor cu două volume de nonficțiune: „Operațiunea Oculta” și „România în timpul mareșalului Antonescu”, semnate de istoricul Florian Bichir.

Iulian Bocai: „Ciudata și înduioșătoarea viață a lui Priță Barsacu”

Text: Paul Rogojinaru

Foto: Dan Căliman

Tânăr promițător, care încearcă să-și găsească un loc al lui în rândul scriitorilor „noului val”, Iulian Bocai începe cu dreptul, câștigând Concursul de debut al Editurii Polirom, ediția 2018, cu bildungs-novella „Ciudata și înduioșătoarea viață a lui Priță Barsacu”. Dincolo de talentul vădit al autorului, cartea surprinde prin realismul, luciditatea și sinceritatea cuvântului scris, prin finețea observației psihologice și chiar prin franchețea expresiilor și înjurăturilor neașezate, care (culmea!) bine încadrate în context, par a nu deranja prin trivialitatea lor, ieșind astfel de sub incidența atenționării „interzis minorilor”.

Povestea lui Priță Barsacu aduce în față o lume a sărăciei și ignoranței, a lipsei de educație și a lipsei de orizont, a violenței

nemotivate, a vulgarității, dar și a unui licăr de speranță în ceea ce privește depășirea condiției sociale înmugurit în tânărul Priță, licăr stins odată cu moartea prematură a eroului principal. Născut într-un sat de câmpie de pe malul Oltului, în apropierea unei hidrocentrale, în a cărei apă întunecată și involburată și-au găsit sfârșitul mulți localnici, Priță Barsacu pare dintru început mai „altfel” decât ceilalți copii apropiați vârstei sale. Inteligența nativă și pasiunea pentru biologie îl fac să se aplece asupra lumii necuvântătoarelor și să privească realitatea înconjurătoare cu alți ochi. Împreună cu prietena sa, țigăncușa Stanca, „inventariază” rozătoarele de pe câmp, dihori, gugustiuci, șerpi, râme, gândănișii, reușind, într-un final, să le claseze într-un registru, ba chiar ajungând „să fie dat la ziar”, grație unui insectar minuțios

întocmit. Din păcate, promițătorul său destin se frânge atunci când, într-o dimineață friguroasă, iese cu barca pe lac, aruncă prostovolul, se încurcă în el și cade în apa rece. Cum dalele barajului erau abrupte și alunecoase, trei ore s-a chinuit să iasă pe mal și n-a putut. Când credea că nu mai are scăpare, îl vede un vecin, îl trage la mal, băiatul intră în convulsii și este dus la spital. După trei zile de perfuzii și antibiotice, doctorii îl trimit acasă. După alte două-trei zile i se umflă plămânii și moare în somn.

„În nici un caz nu se gândise în cădere la cât de frumoasă era luna de pe oglinda apei, deși un râs panicat i-a sfredelit creierul chiar atunci; pentru că în mintea lui se întâmplau atâtea lucruri deodată, n-a știut pe moment de ce anume îi venise să rădă. Poate pentru că-i răsărise în minte povestea poetului chinez despre

care scria Eusebiu Camilar că murise aplecându-se să ridice cu mâna imaginea lunii răsfrântă în lac, iar pilda își revela abia acum groaznicul înțeles; dar cel mai probabil pentru că i se făcuse frică și era un râs nervos, căci se văzuse ajuns în singura situație în care-l avertizase de-atâtea ori mă-sa să nu ajungă”. Moartea lui Priță Barsacu anunță nașterea unui scriitor: Iulian Bocai. Cartea merită citită!

DOUĂ CAPODOPERE ALE GENULUI FANTASY

Află care este piatra
de temelie a lumii din
Stăpânul inelelor

„O operă autentică, un scriitor
cu un talent de neegalat.”
The New York Times

„Despre olteni, cu dragoste”, o sărbătoare a hazului pe scena Teatrului Nottara

Text: Milena Ispa

Foto: Arhiva Teatrului Nottara

Cuvântul rostit de actor pe scenă are forța de a întoarce din veacuri chiar și identitatea unui neam, ca o amforă a gândurilor redescoperită din adâncul existenței și adusă acolo pe scenă, pentru a ne povesti din nou despre străbuni, așa cum erau ei, cu bune și rele, ca o familie a neamului. Așa se întâmplă și într-o sală de teatru, când devine mare cât un sat adus acolo, cu tot cu unchi, străbunici, părinți, copii, ritualuri și haz, mult haz specific nouă, românilor. Asta am văzut pe scena Teatrului Nottara, un spectacol despre dragostea pentru români. Piesa de teatru „Despre olteni, cu dragoste” este un ritual al vorbelor și simplității sănătoase a românilor din vechime, surprins într-un scenariu conceput de regizorul Constantin Fugașin, inspirat din textele scriitorului Marin Sorescu „La lilieci”. Așezarea în care toată lumea cunoaște pe toată lumea, unde „...secretele ies... la iveală ca untdelemnul”, iar fiecare vecin poartă o poreclă, prin care Marin Sorescu a surprins comicul, dar și gradul de înrudire până în vechimea timpurilor. Viața e lăsată să se rostogolească în sala de teatru cu minunile văzute în nopți de săteni,

Actorul Alexandru Tănase, în rolul lui Bățu, certat de nevastă: „Ai tăiat toate sălciile ca să te spânzuri tu!!!”

pomana cu varză și carne pe care o mănânci în cimitir, de ziua morților, cu certurile din marginea uliței și Călușării umblați în America,...o sărbătoare a hazului și a cuvintelor vechi, adusă tocmai din satul Bulzești, unde a copilărit Marin Sorescu.

Umorele Mariei Bălii e născut din talentul sculptor al actriței

Cu o scenografie simplă dar de mare efect a uliței satului, unde „ochii tuturor sunt pe drum”, „cine mai trece la deal, la vale?”, interpretarea fascinantă a actorilor parcă te invită la o sărbătoare a familiei oltenesti ca într-o biserică mică, a sufletului românesc, așa cum sunt ei, grabinici la vobă, dar și „... iuți la mânia, dar și la treabă, aprigi, iubăreți și generoși,

dar să te ferească Dumnezeu să le treci pe dinainte! Sunt isteți, dar...sunt și fuduli și când încep să dea în gropi, nu se mai opresc... Și, mai ales, au haz. Fiind unul mai deștept decât altul, fiecare râde de celălalt și de toți. Glumesc și pe seama propriei persoane, dar preferă prietenii, dușmanii, vecinii, orașenii, mă rog, pe oricine le trece pe drum și prin cap”, cum bine îi caracterizează regizorul Constantin Fugașin. Particularitățile oltenilor sunt redată cu multă măiestrie de actrița Ada Navrot, în rolul Mariei Bălii care umple scena cu ritmul incredibil al cuvintelor, iar umorul de situație, greu de realizat, e născut din talentul ei sculptor. Nu există roluri secundare, fiecare aduce savoare în marea familie oltenescă. Ion Grosu interpretează per-

sonajul autorului, lămurind ce și cum se face în nebulia satului: „Între prânz și-ntre nămiaz ne repezeam pe la Ilie să ne mai jucăm. Ai lui întârziaseră cu masa și asistam și noi cum făcea Țața Veta mămăliga. Cu făcălețul în mână, actrița Daniela Minoiu învârte cu măiestrie cuvintele la focul aprins al vieții din sat. În ulița satului sorescian, Ion Haiduc, Sorin Cociș și toți ceilalți (Dani Popescu, Alexandru Năstase, Mihaela Subțirică, Alexandra Aga, Eduard Cârlan, Gigi Iordache, Alexandru Gheorghiu, Raluca Țița, Eduard Epure) - actori de elită ai teatrului românesc - în spatele hazului dezlănțuit, ascund amintiri ce coboră în trecut câteva generații și acoperă câteva sate, personajele fiind reale. George Sorescu, fratele scriitorului își amintește: „Măria Bălii și Nea Florea, soțul ei, erau vecinii noștri, amândoi buni prieteni cu tata. Ne-au rămas foarte apropiați și după moartea lui. Săraci, dar se ajutau reciproc cu mama... Ea dădea poreclele și tot ea a dat și numele *La Lilieci* cimitirului vechi al satului. Îi zicea unuia care nu se căsătorise până la 50 de ani: «Nu mai lozi, Târziule, pune mâna și însoară-te că te duci curând la lilieci». Cimitirul era înconjurat cu un gard vegetal de lilieci”.

„Îl dau dracului de post, Doamne, iartă-mă! Nu-l mai țân, că și-așa tot rău îmi merge... Stai să răstorn mămăliga...”

Moș Pătru și tata lui Bățu
fac politică la poarta satului

Editura Doxologia, o poartă către întărirea credinței prin slova duhovnicească

Text: Elena Boholt

Foto: Editura Doxologia

Primele file de istorie scrisă a creștinismului au fost cele ale lui Eusebiu de Cezareea, acest „Herodot creștin”, care a lăsat omenirii monumentală lucrare „Istoria bisericească”, importantă pentru cunoașterea vieții din primul veac creștin, până spre anul 324. De atunci și până în ziua de astăzi, cărțile spirituale ne ajută să ne regăsim echilibrul interior și ne înalță sufletul către Dumnezeu. De aceea nu putea lipsi din piața de carte românească o editură care să promoveze cartea creștină. Editura Doxologia susține și continuă activitatea culturală și misionară a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, iar pr. Cezar Țăbârnă, directorul Editurii Doxologia a explicat pentru „Literatură” de ce este nevoie de carte creștină. Acum, ca și altă dată, oamenii se confruntă cu o oarecare lipsă a credinței, problemele cotidiene par să fie mai presante, iar cartea tipărită a trecut în plan secund. Cu toate acestea, există variate genuri de cărți, iar o seamă de oameni care cred cu tărie în misiunea creștină se ocupă de acest domeniu extrem de important pentru sufletul și spiritul nostru: tipărirea de carte creștină.

Cine sunt autorii cărților ce văd lumina tiparului la Editura Doxologia?

- La Editura Doxologia a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei văd lumina tiparului autori consacrați ai literaturii patristice, Sfinți Părinți și scriitori bisericești, lucrări morale și de evlavie religioasă. Încercăm să aducem în fața cititorilor lucrări atât din perioada de început a Bisericii, cât și opere fundamentale teologice ale autorilor contemporani, compoziții valoroase care au ca scop zidirea sufletească și întărirea în credință.

Părintele Efreim Filotheitul spunea că „Ortodoxia este marșul omului către Făcătorul lui”. Este important de știut dacă este vorba doar despre carte ortodoxă sau nu.

- Întrucât Editura Doxologia este implicată direct în activitatea pastoral-misionară a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, ea are în vedere și aduce la cunoștința publicului doar cărți cu conținut creștin-ortodox.

Ce genuri de carte sunt tipărite?

- În redacție prelucrăm o gamă largă de cărți din aproape toate genurile. În medie, într-un an calendaristic, trimitem aproximativ o sută de titluri noi la tipar, volume care nu se adresează doar teologilor și celor interesați de subiecte teologice, ci publicului

larg: cărți cu un conținut pastoral și social-misionar, cărți de rugăciune, albume (istorice, de artă etc.), monografii, cărți de spiritualitate ortodoxă, broșuri și reviste bisericești, lucrări științifice din domeniul teologiei, istoriei și pedagogiei, cărți de arheologie istorică și bisericească, cărți educative, moralizatoare și motivaționale, vieți de sfinți, memorii, cărți de drept canonic, cărți de memorialistică, cărți pentru copii, cărți de psihoterapie ortodoxă, cărți pentru o viață sănătoasă, dicționare de teologie, cărți privind căsătoria și familia, ghiduri turistice, cărți de poezie creștină, cărți de bioetică, eseuri etc. Ne adresăm cu drag tuturor celor care au bucuria de a citi carte creștină.

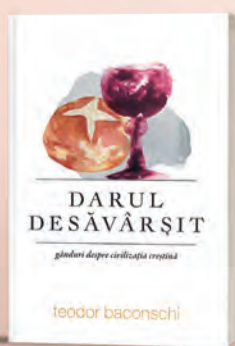
Pentru o persoană care nu a citit până acum acest gen de cărți, puteți face câteva recomandări?

- După cum am menționat anterior, genurile de carte editate și tipărite la Editura Doxologia sunt variate. Depinde deci de gusturi și de fiecare cititor în parte. Avem cărți care se vând foarte bine, ceea ce arată că sunt cititori pentru un anumit gen, cum este, de exemplu, **Lacrimile pocăinței. Experiențele unui taximetrist** (autor Athanasios Katighas), un volum ce conține mărturiile ale unui taximetrist din Te-

salonic, care are ușa mașinii sale deschisă tuturor categoriilor de oameni și pe care îi conduce, pe toți, în aceeași cursă duhovnicească. Dumneavoastră ați făcut observația corectă că *problemele cotidiene par să fie mai presante*; recomand astfel **Cafeaua de dimineață. 365 de reflecții pentru oameni ocupați** (autor Vassa Larin), o carte de reflecții zilnice, bazată pe un pasaj din Sfânta Scriptură, care se adresează celor interesați să mediteze în fiecare zi la propriile gânduri și experiențe. În categoria cărților de copii, am editat un volum foarte îndrăgit de cei mici, **Ispăvile lui Guguță** (autor Spiridon Vangheli), tipărit în peste 70 de ediții, în diverse limbi, pe tot mapamondul. Scriitori contemporani de calibrul sunt prezenți cu opere de valoare în colecția *Eseu*: Teodor Baconschi, **Darul desăvârșit**; Mihai Neamțu, **Credință și rațiune**; Adrian Papahagi, **Creștinul în cetate**. Pentru cei interesați de teologie dogmatică, recomandăm Sfântul Iustin Popovici, **Dogmatica Bisericii Ortodoxe**.

Care este misiunea acestei edituri?

- Suntem o echipă tânără, iubitoare de frumos, care încearcă să cultive publicul cititor de carte religioasă, oferindu-le nestemate duhovnicești în condiții grafice dintre cele mai bune.

Constantin Romulus Preda, o speranță a liricii românești

Text: Silviu Popescu

Foto: Arhiva Bibliotecii

Metropolitane București

Fidel programului său de promovare a valorilor românești oculate sau uitate, Cenaclul Literatorul i-a adus pe Constantin Preda și pe Constantin Romulus Preda, tată și fiu, în spațiul sălii Auditorium a Bibliotecii Metropolitane București aranjată, pentru 11 martie 2019, după modelul parlamentului britanic, cu invitații și moderatorul foarte aproape de public. Aveam să constatăm miracolul, cu Romulus, invitatul serii, cu publicul, chiar și cu poetul Constantin Preda, aflat acolo doar în calitate de tată și susținător.

Pe masă erau aranjate cărțile celor doi: Romulus, câteva, tatăl său, Constantin, cu un raft de bibliotecă, din care

La Cenaclul Literatorul, poeziile lui Romulus Preda și ale tatălui său, Constantin, au „picurat” emoție pură

nu a lipsit „Biblia cu litere de zăpadă”, de peste 1500 de pagini. Pe masă, în bătaia volumelor, fiul părea strivit de opera tatălui său. În realitate, Romulus - care s-a ținut tare - ne-a citit și ne-a încântat, a respirat propria-i poezie, greoi, ca Marin Sorescu odinioară, la Craiova, de unde

ne-am și prins că e un poet adevărat și nicidecum făcut, pentru că nu își teatralizează poemele. E autentic.

Au fost schimburi de idei interesante, iar publicul a grăit minunat

Constantin Preda e însă un poet „bătrân și hârșit”, care și-a trăit toată viața prin poezie. Pare un perdant în raport cu alții. A scos carte după carte, an după an, a stat și a cunoscut la crème de la crème a artiștilor români dintre anii '80 și anii noștri, a scos, unul după altul, volume ilustrate de iluștri desenatori și pictori români, a făcut din mariajul său cu poezia câteva zeci de volume. Dar cărțile lui sunt mărturia devotamentului și închinării poetului Constantin Preda pe altarul poeziei pure, din care livrescul se ițește foarte rar, pentru că presiunea lirismului e prea mare și îți țâșnește în față.

Poezia lui Romulus nu seamănă cu cea a tatălui său. Cred că nici nu l-ar fi lăsat taică-său să iasă pe poartă cu pastişe. Însă, în timp ce Constantin tatăl e expert, a ratat totul în viața lui, cum spun americanii despre profesioniști; fiul știe să deosebească ambiția calpă de versul curat, lepădat de truisme și patimi livrești. I-am citit, până acum, un volum. I-am

promis că i le voi citi pe toate și apoi vom sta de vorbă. În opinia mea, e bun, dacă nu chiar excelent. E poet. Eu nu voi insista asupra lui, ca maestrul Breban, să-l trimit la Arghezi, la Blaga, la Barbu. Constantin cel tânăr știe ce are de făcut. E din alt timp. Iar dacă tatăl lui Romulus, Constantin, nu va lua un Nobel pentru literatură, deși eu îl propun acum și aici, dacă eu voi eșua să-l susțin, măcar, pentru niște premii literare importante, sunt sigur că fiul, Romulus Constantin Preda, îl va răzbuna. Mi se pare o întâmplare foarte frumoasă, și parcă aș vrea să se întoarcă lumea cu susul în jos și cineva de la comitetul care decernează Premiul Nobel să-i vadă pe cei doi Preda, de fapt, să ne vadă cum suntem noi, românii, aparent perdanti, dar poeți născuți de fapt, nu cum reiese din prea europeanul și livrescul Cărtărescu. Niște oameni simpli, care iubesc gratuit, care iubesc și mor pentru lucruri aparent mărunte, cu care „lumea nouă” nu se mai încurcă. Care nu vor construi sisteme, dar care îți vor dărui, fericiți, ție, uimitul de tine o poezie, scrisă pe o simplă foaie de hârtie, cu sentimentul că ți-au dat tot. Pentru că ți-au dat chiar tot, adică viața și rostul lor pe lume, bucuria lor de a fi.

Constantin Preda alături de fiul său, Romulus, în sala Auditorium a Bibliotecii Metropolitane București

Parfum de Havana

Reportaj literar scris în 2001
Fragment, de Mirel Talos

Există un film de ficțiune în care spectatorii intră în ecranul de cinema și participă la narațiune, asumându-și însă riscul de a rămâne pentru totdeauna în lumea virtuală și de a nu mai putea reveni la realitate. Riscul de a rămâne pierdut într-un univers cu care nu împarți idealurile sau dorințele. Havana te plasează într-o astfel de circumstanță suprarrealistă. Arhitectura, aerul, propaganda, parcul auto, teama, venerația față de conducător, căldura copleșitoare, partidul, romul, ideologia, Revoluția, salsa, Contrarevoluția, precaritatea, comitetele de apărare a Revoluției, toate te plasează într-un univers din care, dacă vii din realitate și ești norocos, te poți întoarce având în suflet fericirea pe care o ai după un coșmar, în momentul în care te trezești.

*

M-am trezit dimineața cu același sentiment de curiozitate cu care adormisem. Ardeam de nerăbdare să văd orașul și oamenii. Pentru că ajunsesem târziu, mi se repartizase până a doua zi

o cameră în partea veche a Hotelului Lincoln, de fapt partea nerenovată. Din pereți igrasia se înfrupta în voie, iar mobilierul făcea eforturi mari să rămână laolaltă. M-am ridicat și m-am apropiat de fereastră, moment în care am avut un fel de revelație. Peisajul părea complet nepământean sau postpământean, în imediata vecinătate a unui război atomic. Toate clădirile pe care le aveam în față erau vechi și într-o stare de profundă dezagregare. Totuși, peisajul era extrem de fermecător, mă simțeam într-o epocă despre care mai citești doar în cărți. Ideea de renovare era complet străină acestui peisaj de care, de fapt, nu aveam cum să nu mă îndrăgostesc.

*

Propaganda este *maximum perversum* al politicii. Stau de vorbă cu gazda mea, un negru tânăr, dar pe care soarta l-a imobilizat acasă. Primul reflex pe care îl ai când stai acasă, este să te uiți la televizor. Atunci când nu ai alternative, te uiți la televizor la același canal. Când există un singur canal, te expui mesajelor pe care ți le trimit conducătorii, pentru că nu ai altă

realitate la îndemână, iar fără o realitate de referință nu poți trăi. S-a născut după victoria Revoluției.

-Nu vreau să văd lupta de clasă în Cuba!

Rămân fără glas în fața unei asemenea replici. Încerc să-i descriu aberația acestui concept, deși îmi dau seama că nu înțeleg exact ce înseamnă lucrul pe care îl susține cu atâta înverșunare. Aprofundând subiectul, îmi dau de fapt seama că vede lupta de clasă mai mult ca o luptă de rasă. În capitalism, negrii sunt exploatați, o afirmă cu convingerea celui care tocmai a istovit toată ziua pe o plantație de tutun sau la banda rulantă de la uzinele Ford. O oportunitate de a expune un aspect care m-a frapat din seara în care am descins la hotel. Negrii și mulatrii ocupă doar slujbele marginale și prost plătite. Chiar și în socialism? Un negru pe care l-am cunoscut în Parcul Central, care mi s-a recomandat ca inginer și cu care am băut o bere, mi-a confirmat. Îi aduc toate argumentele de care sunt capabil. Rămâne ferm pe poziție: *-No quiero ver lucha de clase en Cuba!*

*

Eternos. Jovenes. Rebeldes. Un panou propagandistic la marginea drumului etaleză cu mândrie profilurile lui Fidel și al Lui Che Guevarra. Profile de conducători, neîndoelnic. Peste patruzeci de ani de la Revoluție. Dar Revoluția e eternă.

*

Mult farmec, mult parfum, multă aromă. Dar și multă tristețe și multă dezolare. Cuba este o experiență unică, un muzeu viu al unor idei moarte. Marx avea dreptate că ideile sunt cele care fac istoria, nu? Desigur. Sunt bucuros că a sosit ziua plecării. Abia aștept să vină taxiul, abia aștept să văd aeroportul, abia aștept să văd avioanele. Boeingul 747 Air France este imaginea libertății, a capitalismului și a tehnicii sale, a Americii pe care o iubesc. În sfârșit, avionul învinge gravitația socialismului. Coșmarul s-a terminat. Mă uit din aer la închisoarea Cubei și îmi dau seama că, în fond, sunt norocos. Am trăit doar șaisprezece ani în socialism. Aici coșmarul nu se va încheia niciodată. *Hasta la Victoria. Siempre!*

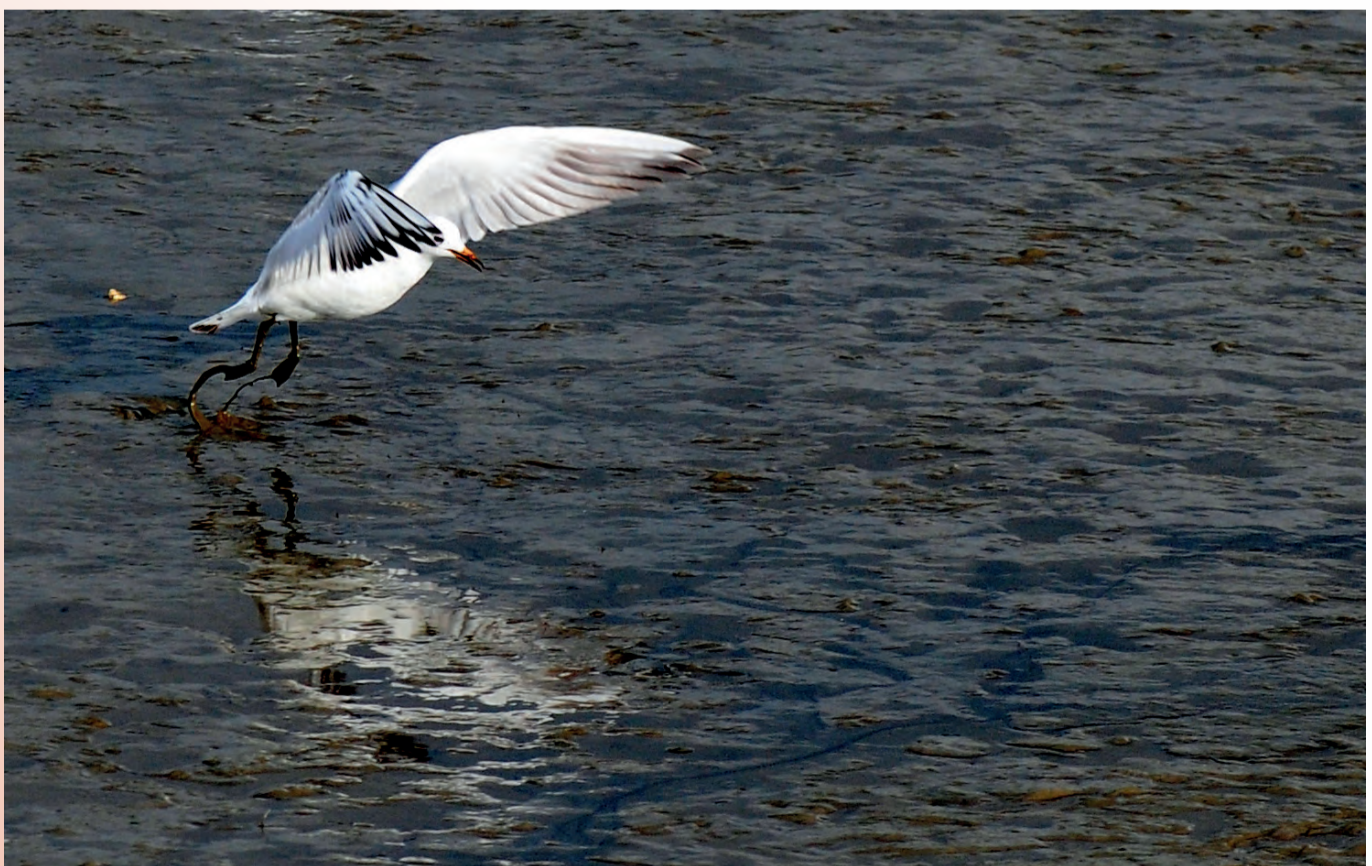

Foto: Dan Căliman

O fotografie mică, alb-negru, puțin îngălbenită...

Roman, fragment

**Autor Ramona Dogaru
consilier parlamentar**

O fotografie mică, alb-negru, puțin îngălbenită de vreme, ce îl înfățișa soldat, era singura amintire pe care o avea cu tatăl lui. Asta dacă o poză poate fi considerată amintire.

I-ar fi plăcut ca în imaginea pe care și-o proiecta în minte în fiecare seară, la culcare, când își spunea rugăciunea, tatăl lui să nu fi fost îmbrăcat în uniformă de soldat. Și totuși, doar așa și-l putea închipui... cu hainele acelea care-l conduseseră la pieire și pe care copilul nu le putea suferi. Căci așa socotea el, că hainele militare fuseseră de vină că tatăl nu i se mai întorsese vreodată...

Nici nu-și încheiase bine stagiul militar, că și fusese chemat la război. Obținuse, cu greu, o permisie și astfel ajunsese să-și vadă pentru

Foto: Dan Căliman

prima oară fiul, ce împlinise deja șase luni. Nu știuse atunci că va fi și singura dată când îl va îmbrățișa...

-Mamă, a fost fericit să mă vadă? întreba copilul, deși știa că răspunsul avea să fie mereu același.

-Extrem de fericit, dragul meu! Nu-ți mai dădea dru-

mul din brațe și te acoperea cu sărutări...

Tatăl meu, copilul de atunci, părea să fie mulțumit de răspuns. Ca oricărui copil, îi plăcea să se știe iubit. Chiar și de acolo, dintre stele. Căci maică-sa îi arăta pe cerul înstelat al serilor de vară

câte un astru strălucitor, de unde, se pare, că tatăl veghea asupra lui.

Ar fi plâns oare mai mult după el, dacă l-ar fi cunoscut? I-ar fi lipsit mai mult mângâierea lui? Cum era să-i zici cuiva „tată”? Erau întrebări la care nu găsea răspuns.

Scribul

Nuvelă, fragment

Autor Dan Ulei, inginer auto

Seară de noiembrie ud. Un alt acces de tuse reveni asupra bătrânului profesor.

-O să fiu omorât de idioți.... Căpătase o pneumonie care aproape că îl ucisese, din cauza unuia pentru care a trebuit să iasă afară după ce făcuse baie. În cameră ardea, într-o sobă de teracotă, un foc vioi ce împrăstia un joc de lumini și umbre în camera întunecată, fără însă a reuși să încălzească oasele bătrâne ale maestrului. Tomuri întregi de cărți stau alandala, biblioteca s-a umplut... Apoi au apărut rafturi până în tavan. S-au umplut. A fost rândul podelei, printre cărți mai zăceau pachete

de lucrări și teze, legate cu sfoară. Profesorul avea o teorie, cel puțin ciudată. Cât timp cărțile stăteau cuminiți pe raft, la verticală, nu se întâmpla nimic, dar de când le pusese pe podea, la orizontală, cam bănuia că personajele migrează din roman în roman... De fapt nu bănuia, în nopțile de insomnie, în timp ce se plimba prin cameră, a văzut cum Drago fuge din Deșertul Tătarilor și zbaang! Se bagă repede în Război și

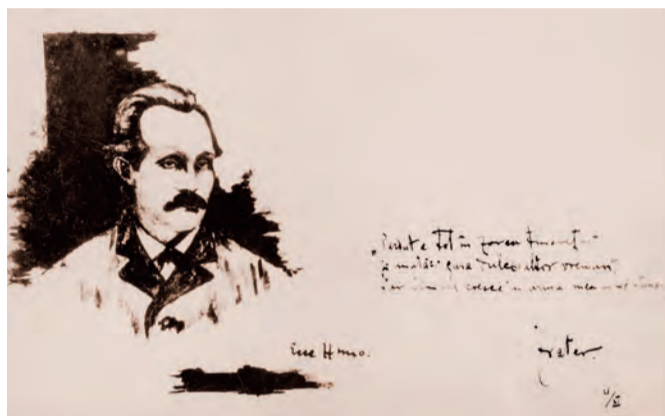

Pace. Dimineața a ieșit de acolo terfelit, plin de noroi și de sânge. A pus-o pe seama oboselii date de insomnia cronică, dar, imediat după, a văzut cum Zorba se întorcea țațoș de la Ana Karenina, iar ea se auzea cum fredonează veselă o cântonetă... Nici vorbă de tren! În altă zi, a fost nevoit să șteargă voma de lângă romanul Poșta. Nuuu...ar fi o tragedie! Și nu vreau să fiu părtaș la asta! Ce ar fi dacă s-ar amesteca

toate romanele între ele?! Mare noroc că literatura nu cunoștea legea a doua a termodinamicii... De pe dealuri se scurgea o ceață groasă, lăptoasă, de fapt nu erau dealuri, ci malurile unui râu preistoric din care mai rămasese un firicel de apă și ăla poluat cu reziduuri petroliere de la nu-ș ce combinat petrochimic. Profesorul parcă auzea dinspre vechea vatră neolitică a satului nechezat de cal, scrâncet de copil, cântec duios de mamă. Da, era o așezare veche și dealul cel mai proeminent semăna izbitor cu un tumul. Geți să fi fost acolo? Cumani? Slavi? Cert e că peste ei veniseră olteni și apoi bulgari fugiți din calea turcilor ... Profesorul își descoperise originea de cuman prin etimologia numelui, dar nu făcea mare caz.

Anul acesta, pe 15 iunie, se împlinesc 130 de ani, de când Mihai Eminescu a părăsit această lume pământeană. Un simbol nepieritor al poeziei și literaturii române, Eminescu a trasformat poezia în cel mai prețios tablou al limbii noastre. „Literatorul” dedică poetului nepereche acest număr al revistei și publică câteva imagini-document grăitoare. (Text: Elena Boholț, Foto: Dan Vatamaniuc/ Arhiva Muzeului Național al Literaturii Române)

Portretul lui Eminescu realizat de poetul George Bacovia, pentru care desenul a fost o pasiune din perioada copilăriei sale

Gimnaziul din Cernăuți, unde a învățat Eminescu între anii 1860–1863

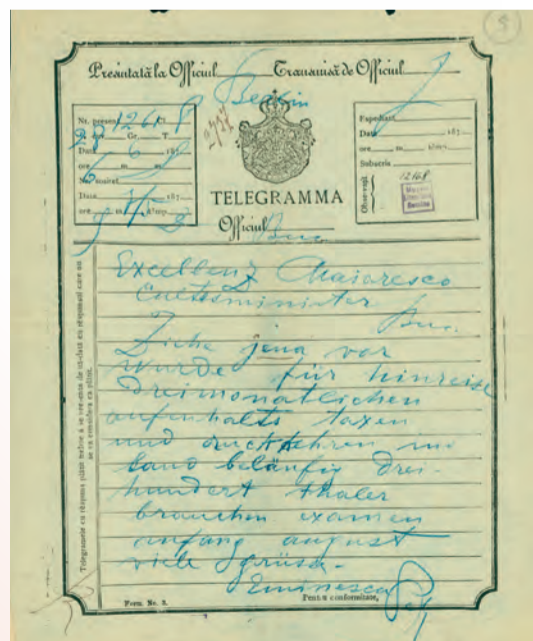
Ceasul purtat de „Maestrul slovei”

Harieta și Raluca Eminescu
(sora și mama poetului)

Bustul lui Eminescu,
Muzeul Memorial Ipotești

Telegrama trimisă de către Mihai Eminescu
lui Titu Maiorescu, de la Berlin